HITLERS Derde Rijk

Nummer 3

Alle verschrikkelijke geheimen onthuld

Einsatzgruppen
Mobiele doodseskaders

Gestapo
Meesters van de terreur

Dachau
Het eerste SS-concentratiekamp

Hermann Goering
De wrede boekanier

Ju 87 Stuka
Gillende duikbommenwerper

HITLERS Derde Rijk

Deel 3 Inhoud

Geheim Hitler-archief 11 t/m 14
Hitler en het Occultisme

De Holocaust 17 t/m 22
Einsatzgruppen: Doodeskaders in het Oosten

In het Derde Rijk 11 t/m 16
Gestapo

Nazi Verschrikkingen 9 t/m 14
Dachau: het eerste concentratiekamp

Hitlers handlangers 5 t/m 8
Hermann Goering: de wrede boekanier

Hitlers veldslagen 17 t/m 24
Oorlog in het westen

Hitlers oorlogsapparaat 17 t/m 22
Junkers JU 87 Stuka

Nazi-symbolen 11 t/m 14
De Hitlerjugend

A tot Z van het Derde Rijk 9 t/m 12
'Bernadotte' tot 'Braunes Haus'

Fotoverantwoording
Geheim Hitler Archief 11: AKG London; **Geheim Hitler Archief 12-14:** Bayerische Staatsbibliothek (drie), Aerospace Publishing; **Holocaust 17-22:** US Holocaust Memorial Museum; **In het Derde Rijk 11:** Robert Hunt Library; **In het Derde Rijk 12:** Aerospace Publishing; AKG London; **In het Derde Rijk 13:** AKG London; **In het Derde Rijk 14:** Aerospace Publishing; **In het Derde Rijk 15:** AKG London; **In het Derde Rijk 16:** Aerospace Publishing; **Nazi verschrikkingen 9-12:** AKG London, Aerospace Publishing; **Nazi verschrikkingen 13:** AKG London; **Nazi verschrikkingen 14:** Topham; **Hitlers handlangers 5:** Aerospace Publishing, Robert Hunt Library; **Hitlers handlangers 6:** Aerospace Publishing; **Hitlers handlangers 7:** Aerospace Publishing, Robert Hunt Library (twee); **Hitlers handlangers 8:** Aerospace Publishing; **Hitlers veldslagen 17:** Robert Hunt Library; **Hitlers veldslagen 18:** Robert Hunt Library (twee), Aerospace Publishing (twee); **Hitlers veldslagen 19-20:** Aerospace Publishing; **Hitlers veldslagen 21:** Aerospace Publishing, Robert Hunt Library; **Hitlers veldslagen 22-24:** Aerospace Publishing; **Hitlers Oorlogsapparaat 17-22:** Aerospace Publishing; **Nazi symbolen 11:** Robert Hunt Library; **Nazi symbolen 12-13:** Robert Hunt Library, Aerospace Publishing (twee); **Nazi symbolen 14:** Aerospace Publishing; **A-Z 9-12:** AKG London, Aerospace Publishing, Robert Hunt Library, Topham.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt in welke vorm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Midsummer Books Ltd. Alle rechten voorbehouden. Deze uitgave mag niet in gewijzigde vorm of tegen een hogere prijs dan de aanbevolen verkoopprijs uitgeleend, wederverkocht, verhuurd of op andere wijze op commerciële basis aangeboden worden.

© © 2001 Maxwell B.V.
© 2001 Midsummer Books
Brightstar Publicing plc. 2001

Hitler en het occultisme

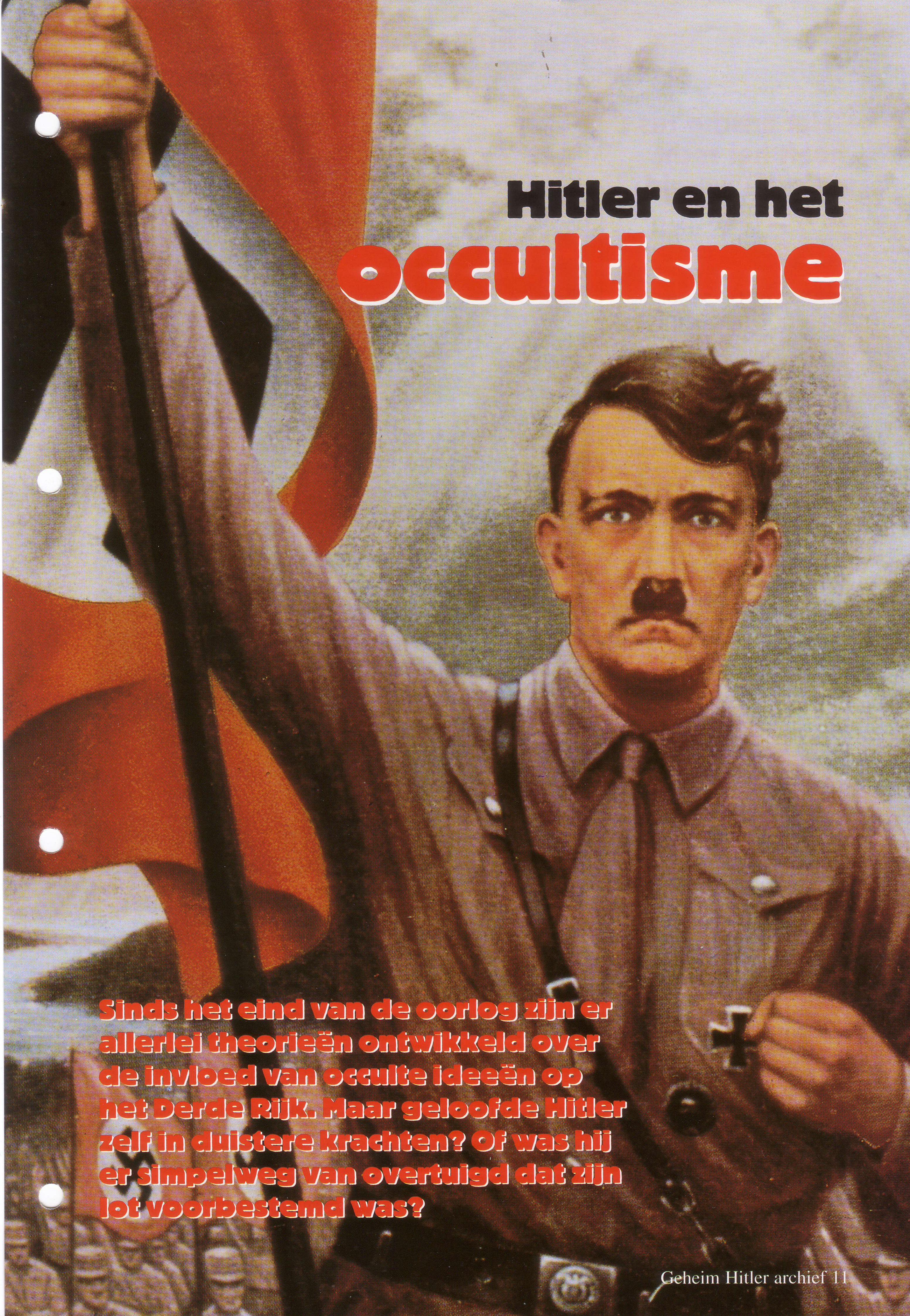

Sinds het eind van de oorlog zijn er allerlei theorieën ontwikkeld over de invloed van occulte ideeën op het Derde Rijk. Maar geloofde Hitler zelf in duistere krachten? Of was hij er simpelweg van overtuigd dat zijn lot voorbestemd was?

"Het arische ras heeft het recht over de wereld te heersen"

Otto Strasser, 1930

Graaf Lutz Schwerin von Krosigk was een vreemde eend onder het nazi-regime: hij was geen lid van de nazi-partij, maar behield toch van 1933 tot 1945 zijn post als minister van financiën. In zijn dagboek beschreef hij hoe Himmler op 30 januari 1933, de dag waarop Hitler kanselier werd, een astroloog Hitlers horoscoop liet trekken. Deze voorspellingen waren algemeen bekend in de nazi-top en waren een van de strohalmen waaraan ze zich vastgrepen toen het tij zich tegen hen keerde. Het begin van de oorlog was voor het juiste jaar voorspeld, evenals grote zeges in 1941; daarna zouden de zaken in de eerste helft van 1945 wat tegenzitten, maar de Führer zou uiteindelijk beloond worden met een glorieuze overwinning eind april 1945. Tegen de tijd dat Hitler zich terugtrok in zijn bunker in Berlijn, citeerden zelfs geharde cynici als Goebbels de voorspellingen van de astroloog.

VOORBESTEMD

Hitler liet zich zelf niet gauw leiden door horoscopen. Hij geloofde er namelijk rotsvast in dat zijn lot als leider van Duitsland voorbestemd was, maar tegelijkertijd speelde hij ook met een aantal rare theorieën die hij had opgepikt in zijn jonge jaren toen hij alles las wat los en vast zat. Hij voelde wel iets voor een theorie van Hans Goldzier over de elektrische kracht van aardstraling en hij geloofde in het concept van 'Odische kracht', dat halverwege de negentiende eeuw bedacht was door Baron Karl von Reichenbach. Dit 'plukken' van elementen uit pseudo-wetenschappelijke concepten was typisch voor Hitler. Hij ging niet al te diep op een onderwerp in, maar kon wel verbluffend veel feitjes

Boven:
In de nazi-propaganda werd er hoog opgegeven over Hitlers mystieke band met het land, maar bezoekers aan Berchtesgaden zagen dat hij geen tijd voor de natuur had op zijn wandelingen - hoewel hij wel graag naar de pieken van de Obersalzberg keek.

onthouden. Eén theorie verwierp hij echter volledig: het christelijke geloof. Zoals Martin Bormann zei: 'Nationaal-socialisme en christendom zijn onverenigbaar'. Voor Hitler was het christendom een op de joodse cultuur geïnspireerd geloof dat nog verder gecorrumpeerd was door generaties priesters die alleen in hun eigen gewin geïnteresseerd waren.

ANTI-CHRISTENDOM

De Duitse soldaten zwoeren een eed van trouw aan Adolf Hitler, maar op de gesp van hun riem stond nog steeds 'Gott Mitt Uns'. Hitler hoopte dat religie langzaam zou verdwijnen onder de nazi-heerschappij. Als de oudere generatie die naar de kerk bleef gaan dood was, zou het geloof wel met hen sterven. Om hun geloof te verdedigen, bedachten sommige nazi's dat Jesus geen jood was, maar de onwettige zoon van een Romeinse centurio. Een zeer populaire beweging was de vage stroming die werd aangeduid als gottglaübig (gelovend in God) waarbij men nog

steeds in een opperwezen geloofde, maar waar de christelijke leer grotendeels vervangen was door oude heidense rituelen. In 1939 waren er meer dan drie miljoen Duitsers officieel geregistreerd als gottglaübig.

Arische mythologie

De Völkisch-groeperingen introduceerden allerlei onzinnige volkstradities in de mengelmoes van filosofieën die ten grondslag lag aan de nazi-ideologie. Zoals te verwachten viel, was het Himmler die er als een toegewijd schoolmeester veel aandacht aan besteedde. Van alle hoge nazi's was hij de enige die onderzoek had gedaan naar oude Duitse folklore en het romantische beeld van de ideale arische vrouw. Hitler bekritiseerde Himmler om zijn hang naar dergelijke folkloristische onzin. Hij waarschuwde hem tegen de verleiding van 'duistere, mystieke elementen' en verbood de oprichting van speciale plekken voor erediensten omdat dit, zoals hij juist voorspelde, tot gevaarlijke rituelen zou leiden. Maar deze keer gehoorzaamde Himmler niet. De Reichsführer SS was op een veel hoger niveau met religieuze studies bezig geweest dan zijn Führer. Hij geloofde in onsterfelijkheid, maar dat is weer een heel ander verhaal.

Boven:
De enige manier waarop Hitler zich in het openbaar inliet met mystiek was als hij tijdens het wijden van de vlaggen optrad als een mystiek medium om de geest van de nazi-martelaren over te dragen uit de 'heilige'Blutfahne.

Rechts:
Het beeld van de arische volkeren als strijders werd veel gebruikt in de nazi-propaganda. Deze wervingsposter vergelijkt de Noord-Europese eenheden van de Waffen SS met de Vikingen die 1000 jaar eerder de wereld introkken.

Bloedmystiek

De origine van het 'arische ras'

Het Thule Gesellschaft werd in 1919 in München opgericht en speelde een belangrijke rol bij de opkomst van de nazi's. Het was een van de vele rechtse, antisemitische organisaties die voortkwamen uit de occulte, vooroorlogse 'Orde der Teutonen'. De organisatie was in grote lijnen hetzelfde als de Vrijmetselarij. Er waren een aantal niveaus en alleen mensen die konden bewijzen van pure Germaanse afkomst te zijn, mochten zich aansluiten.

Veel ideeën van de nazi's zijn terug te voeren op het Thule-genootschap. De leden geloofden dat er lang voor onze geschreven geschiedenis een eiland met de naam Thule ergens bij de Noordpool lag en dat daar een geavanceerde beschaving van 'arische' supermensen leefde. Hoewel deze beschaving door een onbekende ramp werd weggevaagd, werd een aantal geheimen van de bewoners gered door een groep 'Meesters' of 'Ouden'. Het zuivere bloed van Thule was echter door eeuwen van rassenvermenging aangetast door lagere rassen, met name de joden. Volgens het Thule Gesellschaft kon men via geheime rituelen contact krijgen met de overgebleven 'Meesters', maar deelden ze hun kennis alleen maar met mensen van zuiver 'arisch' bloed. Dit verklaart waarom er vaak leden van Thule achter de racistische, rechtse groeperingen in München zaten. Deze groepen bevochten de communisten die door het Thule Gesellschaft gelijk gesteld werden aan de joden. Er is geen enkel bewijs dat Hitler, toen hij aan de macht kwam, geïnteresseerd was in de rituele kant van het Thule Gesellschaft. De activiteiten die de nazi's daarna ontplooiden tonen echter wel duidelijk aan dat hij volledig achter hun rassenideeën stond.

Links:
De voormalige monnik Lanz von Liebenfels stichtte de 'Orde van de Nieuwe Tempeliers'. In Wenen gaf hij een racistisch tijdschrift uit getiteld Ostara, waarin veel extreme arische theorieën het eerst gepubliceerd werden. Men denkt dat Hitler hierop geabonneerd was toen hij in Wenen leefde. Waarschijnlijk heeft hij Von Liebenfels in 1909 ontmoet.

Boven:
Het logo van het Thule Gesellschaft dat in 1919 in München opgericht werd.

Hieronder:
Spoorwegmonteur Anton Drexler uit Beieren was een bekend chauvinist en antisemiet. Hij was een van de oprichters van de Duitse arbeiderspartij en nodigde Hitler uit om zich bij de partij aan te sluiten.

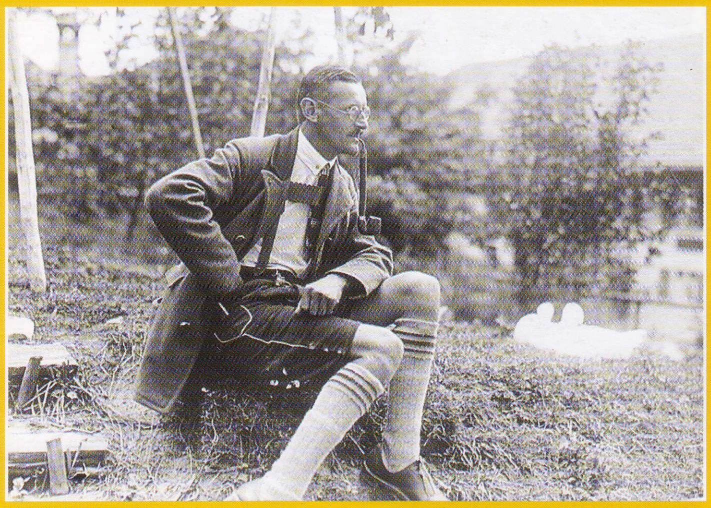

Onder:
Dietrich Eckart maakte eind 1919 kennis met Hitler. Dit lid van het Thule-genootschap was niet alleen uitgever en redacteur van een antisemitisch blad, maar ook een fervent occultist. Hij was Hitlers eerste grote mentor.

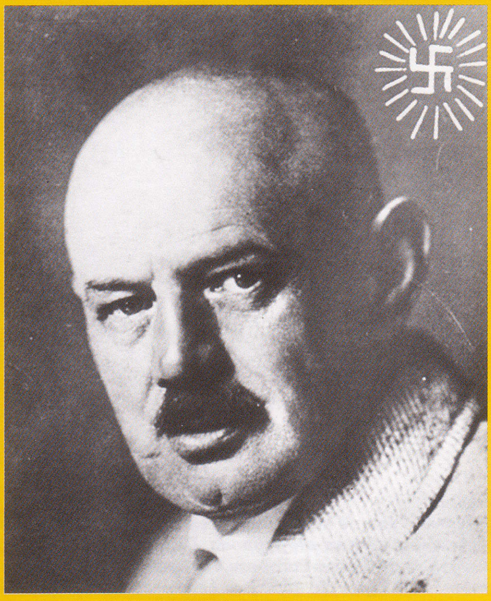

Een lid van een 'Einsatzgruppe' staat op het punt een joodse moeder met haar kind dood te schieten in de buurt van Ivanogorod in de Oekraïne.

EINSATZGRUPPEN

DOODSESKADERS IN HET OOSTEN

De massamoordtechnieken die voor de Holocaust gebruikt werden, werden ontwikkeld door de doodseskaders die achter de Wehrmacht aan naar Rusland gingen.

Hun naam klonk onschuldig genoeg. *Einsatzgruppe*, oftewel 'speciale actiegroep'. Maar de speciale acties waarnaar de naam verwees, waren de massamoorden die voorafgingen aan de geplande uitroeiing van de Europese joden. De *Einsatzgruppen* waren de voorbodes van de Holocaust.

De eerste Einsatzgruppen werden door Himmler en Heydrich in 1939 gevormd. Ze volgden de Duitse troepen in Polen met als doel alle joden aan te houden en in getto's te stoppen en hun eigendommen in beslag te nemen. In een briefing op 21 september vertelde Heydrich aan het Opperbevel van het leger dat dit slechts een tijdelijke maatregel was in afwachting van de 'Endlösung' voor het joodse probleem.

Om het risico op opstanden zo klein mogelijk te maken, moest de SS bepaalde groepen in Polen elimineren, zoals intellectuelen, kerkleiders, legerofficieren en grootgrondbezitters. Hetzelfde scenario voltrok zich in het door de Russen bezette deel van Polen. De beruchte massamoord bij Katyn waarbij maar liefst 15.000 Poolse officieren vermoord werden, werd uitgevoerd door Stalins geheime politie, de NKWD.

"De nieuw aangekomenen moesten bovenop de stapels lijken gaan liggen. Er liep iemand met een machinepistool over de lichamen om de nieuwe slachtoffers een voor een in hun nek te schieten."

Einsatzgruppen speelden geen rol in de invasie van het westen in 1940: de doodseskaders zouden pas echt actief worden in juni 1941 tijdens Operatie Barbarossa.

De selectie begon in mei 1941, toen de potentiële leden zich in Pretsch bij Leipzig verzamelden. De personeelsafdeling van de RSHA (*Reichsicherheitshauptamt*) leverde leden aan van de Sipo *Sicherheitspolizei* en de SD (*Sicherheitsdienst*), terwijl er ook een contingent afkomstig was van de school voor hogere commandanten voor de Sipo in Berlijn, samen met 100 Kripo-cadetten (*Kriminal Polizei*, politie in burger).

Doodseskader in actie

"Joden verzamelen en vermoorden"

Rechts:
Op 13 oktober 1942 kwamen Duitse troepen in het gezelschap van Oekraïense collaborateurs in Mizocz, op de grens tussen Polen en de Oekraïne, aan waar zo'n 1700 joden in een getto zaten. Het werd al snel duidelijk wat hun missie was. De bewoners van het getto verzetten zich, maar werden na een korte strijd overweldigd.

Volgens Professor Otto Ohlendorf, de commandant van Einsatzgruppe D, werden de joden bij elkaar geroepen ...onder het voorwendsel dat ze ergens anders gingen wonen. Na de registratie werden ze naar de plaats van executie gebracht - meestal een tankgreppel of een natuurlijk gat in de grond. Onder mijn commando werden de executies op militaire wijze uitgevoerd door vuurpelotons. Andere commandanten lieten de slachtoffers plat op de grond gaan liggen waar ze met een nekschot omgebracht werden. Ik was het daarmee niet eens, omdat dit een onvoorstelbare psychologische belasting was voor het slachtoffer en degene die de executie uitvoerde" SS Obergruppenführer Jeckeln gebruikte een andere methode voor zijn eskaders in Riga. Hij noemde dit het 'sardinesysteem'. De slachtoffers werden in een dichte massa langs het graf bij elkaar gezet waar ze met (machine)geweren doodgeschoten werden. Het voordeel was volgens Jeckeln de ruimtebesparing."

Hieronder:
De naakte joodse vrouwen, sommigen met pasgeboren baby's in hun armen, worden dieper het ravijn in gedreven waar ze bij elkaar moeten gaan staan. De Duitsers en hun Oekraïense vazallen wachten totdat hun slachtoffers onderaan het ravijn zijn, voordat ze het vuur openen.

Hierboven:
De volgende dag worden de inwoners van Mizocz bij elkaar gedreven en in vrachtwagens geladen. De mannen die de verzetsstrijd de vorige dag overleefd hebben, worden van de vrouwen en kinderen gescheiden. Vanuit Mizocz wordt iedereen naar een ravijn in het Sdolbunov Gebeitskommissariat, ten zuiden van de stad Rovno gebracht. Daar moeten ze zich uitkleden en hun kostbaarheden achterlaten.

Rechts:
De Duitsers controleren of er nog vrouwen of kinderen in leven zijn. Deze worden met één enkele kogel door het hoofd vermoord. De moorden in Mizocz werden niet door leden van de SD of de Gestapo gepleegd: dit was militaire politie. Politieeenheden waren betrokken bij de gruwelijkste massamoorden aan het Oostfront.

Moord bij Lubny
Eliminatie door de Einsatzgruppen

Aan het hoofd van de Veiligheidspolitie en de Veiligheidsdienst
Berlijn, 12 november 1941

Uittreksel uit operationeel rapport Rusland nr. 132
Einsatzgruppe C, Dnjepropetrovsk

Het aantal executies dat is uitgevoerd door Sonderkommando 4a is toegenomen tot 55.432. Daaronder bevonden zich een klein aantal politieke functionarissen, actieve communisten, saboteurs etc., maar het grootste deel daarvan was joods. Dit waren veelal joodse krijgsgevangenen, die overgedragen waren door het Duitse leger bij Borispol. De energieke ondersteuning door het Duitse legerbevel verdient lof. Dit heeft er mede toe bijgedragen dat deze acties vlot verliepen.

Een peloton van SK4a was actief bij Lubny en heeft zonder tegenstand 1363 joden, communisten en partizanen geëxecuteerd, waaronder 53 krijgsgevangenen en een aantal vrouwelijke joodse schutters. Voor de oorlog had Lubny 35000 inwoners, waaronder 14000 joden. In een recente volkstelling bleek dat het bevolkingsaantal gedaald is tot 20.000 en slechts 1500 joden.

Boven:
De slachtoffers van de slachting in Lubny waren vrouwen, kinderen en oude mensen die te zwak waren om zich bij de partizanen aan te sluiten.

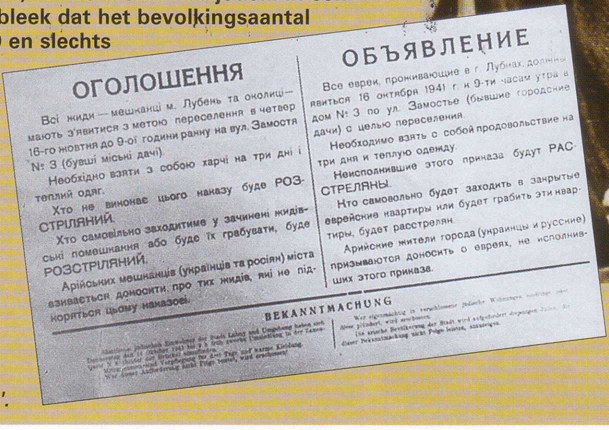

ОГОЛОШЕННЯ

Всі жиди — мешканці м. Лубень та околиці— мають з'явитися з метою переселення в четвер 16-го жовтня до 9-ої години ранку на вул. Замостя № 3 (бувші міські дачі).

Необхідно взяти з собою харчі на три дні і теплий одяг.

Хто не виконає цього наказу буде РОЗСТРІЛЯНИЙ.

Хто самовільно заходитиме у зачинені жидівські помешкання або буде їх грабувати, буде РОЗСТРІЛЯНИЙ.

Арійських мешканців (українців та росіян) міста взиваються доносити про тих жидів, які не підкоряться цьому наказові.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Все евреи, проживающие в г. Лубнах, должны явиться 16 октября 1941 г. к 9-ти часам утра в дом № 3 по ул. Замостье (бывшие городские дачи) с целью переселения.

Необходимо взять с собой продовольствие на три дня и теплую одежду.

Неисполнившие этого приказа будут РАССТРЕЛЯНЫ.

Кто самовольно будет заходить в закрытые еврейские квартиры или будет грабить эти квартиры, будет расстрелян.

Арийские жители города (украинцы и русские) призываются доносить о евреях, не исполнивших этого приказа.

BEKANNTMACHUNG

Rechts:
Een bericht in het Russisch en Oekraïens dat de joden uit Lubny zich moeten verzamelen voor 'herhuisvesting'.

De ondersteunende staf werd uit de SS geworven, terwijl het 'voetvolk' voornamelijk afkomstig was uit compagnies van het 9de reserve politiebataljon en de Waffen SS.

In juni 1941, vlak voor de invasie, werden de officieren van de *Einsatzgruppen* door Himmler en Heydrich persoonlijk gebriefd. Hun taak werd vastgelegd in een memorandum van Heydrich.

'EXECUTIES'

"De volgende personen moeten geëxecuteerd worden:

"Hoge Komintern-functionarissen; communistische politici in het algemeen; hoge en middelhoge partijfunctionarissen en lagere, radicale partijfunctionarissen; volkscommissarissen.

"Joden in partij- en staatsdienst; andere radicale elementen (saboteurs, propagandisten, sluipschutters, moordenaars, oproerkraaiers enz.)."

In een later bevel van 12 oktober werden de verdere details gegeven.

"De belangrijkste doelen van de executies door *Einsatzkommando's* zijn:- politieke functionarissen; joden die abusievelijk uit krijgsgevangenenkampen zijn vrijgelaten; joodse sadisten en wrekers; joden in het

Rechtsboven:
Duitse politie en Oekraïense vrijwilligers voeren een massa-executie uit onder joden uit het dorp Christinowka

Rechts:
Leden van een Einsatzkommando met hun slachtoffers. Deze foto werd gevonden op het lichaam van een Duitse officier, genaamd Kolba.

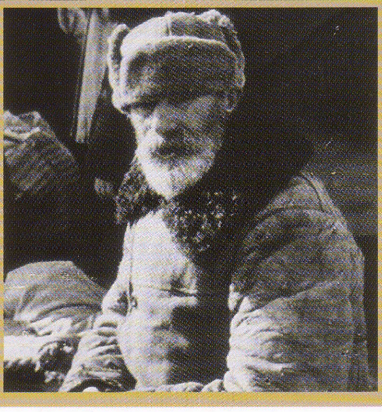

Hierboven:
Men verwachtte dat alle 1500 resterende joden in Lubny hieraan zouden voldoen, van de oudste tot de jongste, zoals dit kleine meisje dat in een sjaal gewikkeld is. De Duitsers hadden hen bovendien gewaarschuwd dat iedereen die probeerde aan het transport te ontkomen, doodgeschoten zou worden.

Rechts:
De joden van Lubny moesten zich op donderdag 16 oktober 1941 om 9 uur 's ochtends verzamelen. Omdat de Russische winter in aantocht was, moesten ze warme kleding meebrengen en voldoende eten voor een reis van drie dagen.

Hierboven:
Een lid van Sonderkommando 4a, onderdeel van Einsatzgruppe C, geeft joden uit Lubny opdracht zich uit te kleden. De stapels kleding op de achtergrond behoren toe aan hun voorgangers, die al gedood zijn.

Links:
Preili, Letland in 1941. Een Rus die ervan wordt beschuldigd dat hij een partizaan is, wordt geëxecuteerd.

algemeen." Otto Ohlendorf, de commandant van *Einsatzgruppe* D, verklaarde tijdens het proces tegen hem in 1947:

"Het doel was uit raciaal en politiek opzicht ongewenste elementen te elimineren... Het doel was de achterhoede van het leger te bevrijden door joden, zigeuners en communisten te doden". Toen de invasie van start ging, werden de Duitse troepen vergezeld door vier Einsatzgruppen. Formeel vielen deze groepen onder het leger, maar in feite stonden ze onder direct bevel van Reinhard Heydrich en Heinrich Himmler, en opereerden ze onafhankelijk van de militaire gezagsstructuur.

ORGANISATIE

Einsatzgruppe A, onder aanvoering van SS-*Standartenführer* Dr. Walther Stachlecker, was toegewezen aan de noordelijke legergroep. Deze groep had 1000 man verdeeld over *Sonderkommando* (SK) 1a en 1b, en *Einsatzkommando* (EK) 1c, 2 en 3. EG-A was vooral actief in de Baltische staten.

Einsatzgruppe B was gekoppeld aan de centrale legergroep en was actief in Wit-Rusland en op de route naar Moskou. Deze groep werd geleid door SS-*Brigadeführer* Arthur Nebe die eigenlijk hoofd was van de *Kriminal Polizei*.

Hierboven:
Soldaten van de Waffen SS en leden van de Arbeitsdienst kijken toe hoe een lid van Einsatzgruppe D zich klaarmaakt om een Oekraïense jood te executeren. Het graf is al halfvol met lijken, hetgeen bewijst dat het moorden in Vinnitsa in 1942 al een hele tijd aan de gang was.

Hieronder:
Het opruimen van de lijken was geen probleem voor de Einsatzgruppen. De moorden vonden plaats langs natuurlijke holtes of in kuilen die de slachtoffers zelf hadden gegraven. Als de kuilen vol waren, kwamen de bulldozers om het gat te dichten.

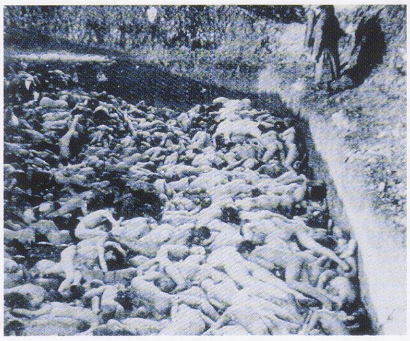

Deze groep had zo'n 650 man en telde onder andere de eenheden SK 7a en 7b, en EK 8 en 9. *Einsatzgruppe* C opereerde samen met de zuidelijke legergroep in het noorden van de Oekraïne en was in Kiev gelegerd. SS *Brigadeführer* Dr. Otto Rasch gaf hier leiding aan 750 mannen verdeeld over SK 4a en 4b, en EK 5 en 6. Ernest Biberstein, commandant van *Einsatzkommando* 6, was een protestantse pastor, afgestudeerd in theologie. *Einsatzgruppe* D telde 600 man. Deze groep hoorde eigenlijk bij het Elfde Leger in Roemenië, maar na de invasie van de Sovjet-Unie kregen ze een meer zelfstandige rol in het zuiden van de Oekraïne, de Krim en de Kaukasus. EG-D stond onder bevel van SS *Standartenführer* Professor Otto Ohlendorf. Hij was afgestudeerd aan drie universiteiten en was Doktor in de Rechtskunde. Deze *Gruppe* bevatte SK 10a en 10b en EK 11a, 11b en 12. Het was niet moeilijk om slachtoffers te vinden. De apparatsjiks van de communistische partij hadden zichzelf in de jaren voor de oorlog niet populair gemaakt bij het Russische volk en vooral in de begindagen werden de Duitsers door de plattelandsbevolking van de Oekraïne als bevrijders gezien. Totdat de SS aantoonde dat de Duitse onderdrukking nog erger was dan de Russische, waren er genoeg mensen die met alle plezier partijleden verraadden.

MOORD OP JODEN

Maar na de eerste maanden werden de joden weer het belangrijkste doel. Ook aan deze slachtoffers was geen gebrek. De meesten van hen woonden in de grote steden die het hoofddoel waren voor de oprukkende Duitse legers. Een aantal van hen was overduidelijk joods: orthodoxe joden droegen opvallende kleren en spraken hun eigen taal. Maar zelfs degenen die volledig geïntegreerd waren in de gemeenschap waren niet veilig. Vaak werden ze verraden door hun buren. Dit was het gevolg van een eeuwenoud antisemitisme dat in Midden- en Oost-Europa heerste.

De *Einsatzgruppen* verfijnden hun technieken al snel. Ze volgden de pantsereenheden van de Wehrmacht op de voet en dreven hun slachtoffers in zeer korte tijd bij elkaar. Ook joodse vrouwen of kinderen werden niet gespaard: hun opdracht was de totale uitroeiing. De *Einsatzgruppen* stonden niet alleen in hun gruwelijke taak. Ook diverse politie-eenheden en de Waffen SS voerden massa-executies uit. Ze werden vaak bijgestaan door plaatselijke collaborateurs, die met ongekend veel enthousiasme moordden. Tijdens de '*Gross Aktion*' bij Kaunas in Litouwen hadden de Litouwse *Sonderkommandos* een groot aandeel in de moord op 9200 joden. Doodschieten was geen effectieve executiemethode en zelfs de geharde killers van Himmler bleven niet onaangedaan door hun werk. Ze dronken vaak erg veel en vervielen regelmatig tot beestachtig gedrag. Himmler ontving wel verslagen over het verval van zijn mannen, maar hij deed er pas iets aan toen hij persoonlijk een actie van *Einsatzgruppe* B bij Minsk zag en ervan over zijn nek ging.

GIFGAS

Arthur Nebe kreeg de opdracht een effectievere en minder persoonlijke executiemethode te zoeken. In een serie experimenten met assistentie van zijn ex-Kripo collega Dr. Widemann ontdekte hij dat explosieven niet geschikt waren. Testen op 25 geesteszieken uit Minsk toonden aan dat dit weinig efficiënt was. Widemann stelde voor gifgas te gebruiken. Ze hadden hier allebei voor de oorlog mee gewerkt in het kader van het euthanasieprogramma van de nazi's. Dertig bewoners van een plaatselijk gesticht werden in een hermetisch verzegelde ruimte opgesloten. Daarna werden er uitlaatgassen (koolmonoxide) naar binnen geblazen. Twee auto's bleken voldoende om de slachtoffers binnen een paar minuten te doden. Eind 1941 werden er speciale vergassingswagens aan de *Einsatzgruppen* geleverd en werd vergassing de voorkeursmethode voor de executies. De technieken bleken zo effectief dat er binnen een jaar ook gas werd toegepast in de vernietigingskampen die in Polen gebouwd werden. De Holocaust was hiermee een feit geworden.

> **"Ik keek toe hoe ze de executies uitvoerden. Om 17.00 uur gaven ze het commando de graven dicht te gooien, terwijl er nog gillen en kreten uit de kuilen kwamen. Ik zag hoe een jongetje van een jaar of vijf onder het lijk van zijn moeder vandaan gekropen kwam"**

FEITEN OVER DE VOLKENMOORD

Doodseskaders in cijfers

Het is moeilijk te meten hoeveel mensen er door de Einsatzgruppen vermoord zijn. De SS hield wel gedetailleerde dossiers bij over hun activiteiten. Volgens de RSHA stond de teller in 1943 op 633.300 joden en kwamen er het jaar daarop nog eens 100.000 joodse slachtoffers bij. Deze dossiers konden verbluffend gedetailleerd zijn. Het Jäger-rapport afkomstig van de commandant van Einsatzkommando 3 bevatte details over meer dan 130.000 moorden op mannen, vrouwen en kinderen in Litouwen tussen juli en november 1941. Maar de 'officiële' eenheden waren slechts een onderdeel van het geheel. Ook de Waffen SS, en soms het leger en de Oekraïense en Baltische overlopers gaven zich over aan massamoord. Bovendien waren er zo'n 30 politiebataljons bij betrokken die soms verantwoordelijk waren voor evenveel doden als de Einsatzgruppen. Men schat dat de diverse mobiele doodseskaders - die nooit meer dan 15.000 tot 20.000 actieve leden telden - meer dan 1,5 miljoen mensen vermoord hebben in minder dan vier jaar.

Boven:
Poolse vrouwen wachten op hun executie door Duitse politie en Oekraïense collaborateurs.

Links:
De politie-eenheden van Friedrich Jeckeln waren verantwoordelijk voor een aantal grote slachtingen in de Oekraïne.

Geheel boven en boven:
De activiteiten van de Einsatzgruppen waren des te gruwelijker omdat hun slachtoffers precies wisten wat hen te wachten stond. Terwijl ze op hun beurt wachtten om zich uit te kleden (boven), konden ze het geweervuur van hun beulen horen en het laatste wat ze zagen (hierboven), waren de lijken van familie en vrienden.

Onder:
Het Jäger-rapport gaf details over de moord op meer dan 130.000 mensen in de Baltische staten. Het eindigde met de zinsnede, "Vandaag kan ik bevestigen dat EK 3 het doel bereikt heeft. In Litouwen zijn er geen joden meer, behalve de joodse arbeiders en hun gezinnen".

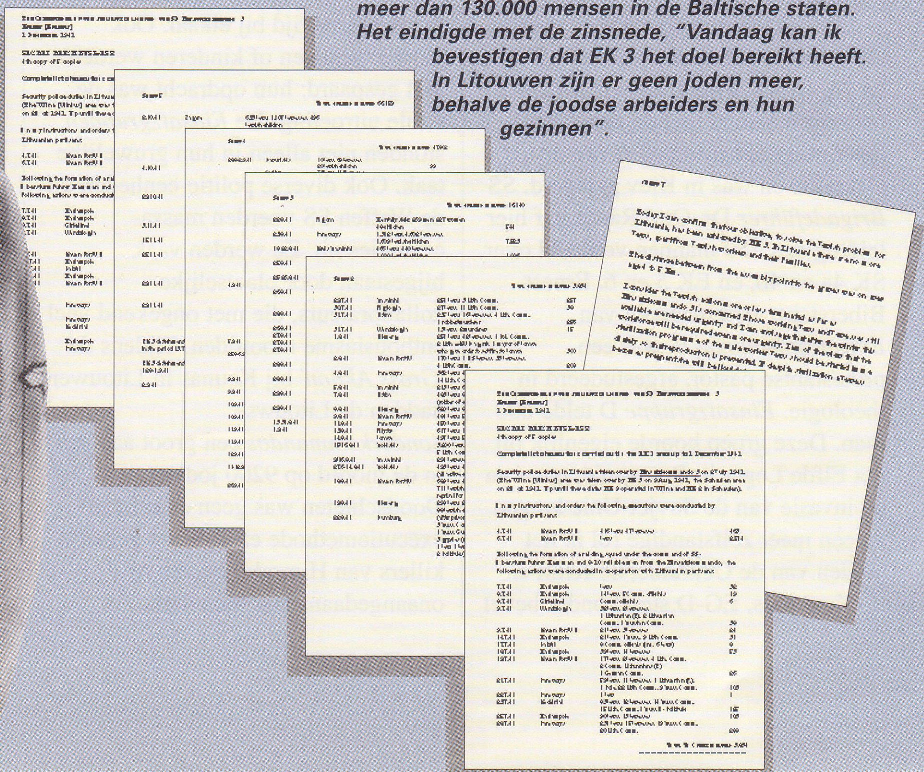

Hieronder:
1943: de Gestapo in Parijs keurig opgesteld voor de foto. Het uniform was standaard voor bezette gebieden: tijdens actieve dienst in Duitsland droegen ze meestal burgerkleding.

GESTAPO

Een halve eeuw na de Tweede Wereldoorlog staat de naam 'Gestapo' nog steeds voor wreedheid, wantrouwen en onderdrukking.

HITLERS geheime politie bouwde zo'n slechte reputatie op dat de naam 'Gestapo' nog steeds beelden oproept uit oude oorlogsfilms: akelige mannetjes in lange jassen die deuren intrappen, verzetsmensen arresteren of ontsnapte krijgsgevangenen doodschieten.

De naam wordt te pas en te onpas gebruikt. In het recente verleden zijn allerlei personen en organisaties beschuldigd van het gebruik van 'Gestapo-tactieken', waarmee men dan een vorm van agressief gedrag bedoelt. Er worden zelfs grapjes over gemaakt. In de komische serie 'Allo, Allo' speelt een zielige in het leer geklede figuur: Herr Flick van de Gestapo.

In de eerste helft van de vorige eeuw was het allemaal niet zo grappig. Tussen het tijdstip waarop Hitler in 1933 aan de macht kwam en het moment waarop de oorlog uitbrak werden er bijna 400.000 Duitsers gevangen gezet om hun politieke overtuiging, ras of seksuele voorkeur.

Het aantal arrestaties steeg vlak voor de oorlog dramatisch: eenderde van alle arrestaties vond in 1939 plaats. Elke vorm van legaliteit was verdwenen toen de tegenstandersvan het nazi-regime in de concentratiekampen verdwenen. Terwijl Hitler zijn legers ten strijde riep, liet de geheime politie zijn binnenlandse vijanden zonder enige vorm van proces verdwijnen. Naarmate het tij van de oorlog zich tegen Duitsland keerde, werd de definitie van oppositie steeds breder. De kleinste opmerking over de nazi's die de Gestapo ter ore kwam, kon leiden tot een flinke aframmeling, een marteling in de kerkers of een enkele reis naar Dachau.

DE GEBOORTE VAN DE GESTAPO

Volgens Goering waren de sleutels van het Pruisische gebouw van Justitie 'de sleutels tot de macht'. Goering kwam in januari 1933 aan het hoofd van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Hij zuiverde de organisatie en ontsloeg alle ambtenaren die de ambities van de nazi's niet deelden en verving ze door een stel straatbandieten. SS-*Oberführer* Kurt Daluegue, die achter zijn rug om voor dom werd verklaard, moest de politiediensten zuiveren van alle politieke tegenstanders.

Eén departement van de Berlijnse politie had Goerings speciale aandacht. Departement 1-A, onder leiding van de 33-jarige Rudolf Diels, verzamelde informatie over extremistische politieke groeperingen. Diels had een hekel aan communisten en concentreerde zich op de linkse partijen, maar hij had ook dikke dossiers over de belangrijkste nazi's. Diels kon heel goed overweg met Goering en trouwde later met de weduwe van Karl Goering, de jongere broer van Hermann. In april 1933 werd het departement uitgebreid en werd de naam veranderd in *Geheime Staats Polizeiamt*, of Gestapa. Later

werd dit veranderd in *Geheime Staats Polizei*: Gestapo. De nieuwe eenheid omvatte de politiekeafdeling van de Kripo (*Kriminal Polizei* - inspecteurs in burger) en een contraspionage-afdeling.

DE OPPOSITIE ONDERDRUKKEN

Goering gebruikte de politie om de laatste bronnen van politieke oppositie tegen de nazi's op te ruimen. In de nacht van 27 februari werd de Rijksdag in brand gestoken door Marinus van der Lubbe (of misschien wel door SS'ers uit München - de Nederlandse communist werd in 1934 onthoofd en nam de waarheid mee in het graf). Deze brand vormde voor Hitler het excuus om op 28 februari een noodverordening uit te laten vaardigen waarmee de politie ongekende macht kreeg. Arrestaties en huiszoekingen waren nu mogelijk zonder gerechtelijk bevel. Mensen konden voor onbepaalde tijd worden vastgehouden zonder proces of andere rechtsmiddelen. Een van de laatste officiële handelingen van president Hindenburg was het tekenen van deze noodverordening waarmee de nazi's iedereen die zich tegen hen verzette konden arresteren. Goering begon met de communisten. De conservatieve kringen in Duitsland hadden geen problemen met zijn brute aanpak van deze groep. Intussen hadden Diels en zijn mannen een nieuw kantoor betrokken aan Prinz Albrechtstrasse 8. Als hoofdkantoor van de Gestapo zou dit tot het eind van het nazi-regime het meest gevreesde adres in Duitsland zijn. De mannen die zich uiteindelijk via de Gestapo zouden opwerken tot de meest gevreesde personen in Duitsland, hadden nu nog niets van doen met deze organisatie. Zo leverden de eerste twaalf maanden van Hitlers heerschappij weinig op voor Heinrich Himmler, commandant van de 300 man sterke SS, of voor zijn compagnon, Reinhard Heydrich. Heydrich stond sinds 1931 aan het hoofd van een kleine nazi-inlichtingendienst die opereerde vanuit een gehuurd appartement in München. Heydrich hield niet alleen politieke tegenstanders in de gaten, maar bespioneerde ook andere nazi's, met name de SA: een monster van Frankenstein dat meer dan tien keer zo groot was geworden als het Duitse leger.

RIVALITEIT MET DE SD

De geheime inlichtingendienst van de SS onder Heydrich werd formeel opgericht als de *Sicherheitsdienst* (SD) in 1933. Tijdens de Tweede Wereldoorlog groeide deze organisatie uit tot een binnenlandse terreurdienst met meer dan 100.000 medewerkers die verantwoordelijk was voor de organisatie van de Holocaust.

Boven:
Een joodse man wordt aangehouden door Gestapo en Ordnungspolizei. De macht van de Gestapo was vrijwel onbeperkt en de joden waren hun belangrijkste slachtoffer.

Toen Goering op 20 april 1934 Himmler tot hoofd van de Gestapo benoemde, had die inmiddels het merendeel van de Duitse politie onder controle. De voormalige gevechtsvlieger was in de zomer van 1933 tot *General der Infanterie* benoemd en was eigenlijk meer geïnteresseerd in het herstel van de Duitse luchtmacht dan in het bevel over de politie. Hoewel Goering zijn bedenkingen had over Himmler, zag hij in de bebrilde, jonge bureaucraat een bondgenoot tegen zijn grote partijrivaal, Ernst Röhm en diens SA.

De eerste stap voor Himmler was de macht van de SA inperken. Vreemd genoeg had Hitler Röhms

Onder:
Toen de Gestapo in de RSHA werd opgenomen, werd het partijlidmaatschap verplicht. De meeste inspecteurs van de Gestapo kregen een hoge rang bij de SS.

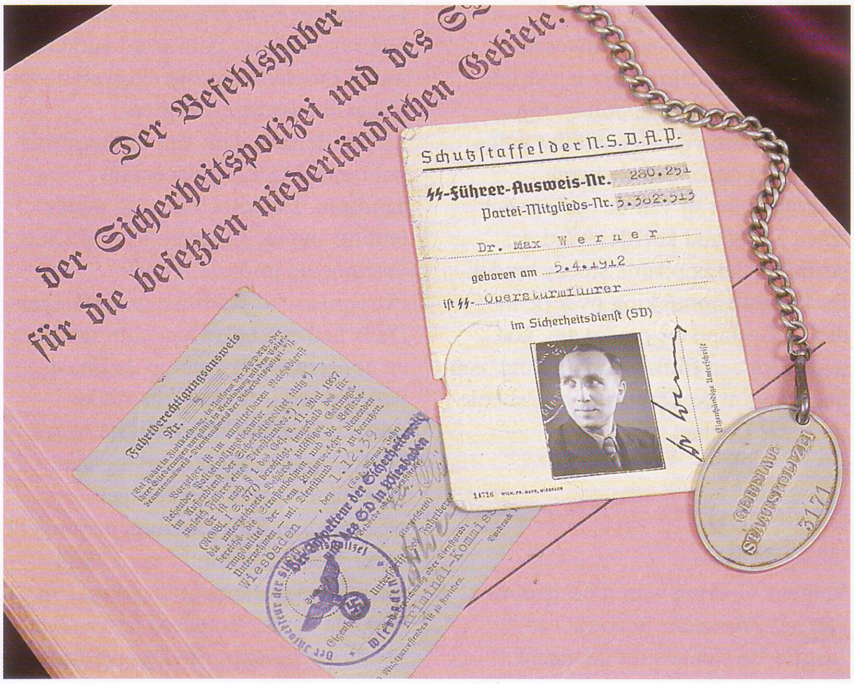

Hierboven:
Mannen van de Gestapo, SA en SD controleren identiteits-bewijzen. De Gestapo hield dossiers bij over alle Duitsers. De informatie hiervoor werd geleverd door tienduizenden gewone Duitsers die als informant optraden.

Links:
Het hoofdkwartier van de Gestapo zat tien jaar lang op Prinz Albrecht Strasse 8, het meest gevreesde adres in Duitsland. De meesten die daar binnen moesten, zag men nooit meer terug. De kerkers bleven zelfs na de geallieerde bombardementen nog in gebruik.

open enthousiasme voor homoseksuele orgieën altijd getolereerd. Maar toen Heydrich met 'bewijs' kwam voor een op handen zijnde staatsgreep door de SA, reageerde Hitler onverwacht snel en meedogenloos. Terwijl de Führer de SA in Beieren aanpakte, coördineerden Goering en Goebbels de eliminatie van de SA in Berlijn en vereffenden ze tegelijkertijd nog wat persoonlijke en partijvetes. De bloederige 'Nacht van de Lange Messen' kwam tot stand door mensen van de SS, SD en Gestapo. Nu Himmler ook de leiding had over de Gestapo stond hij aan het hoofd van twee diensten die elkaar beconcurreerden, maar het duurde nog tot 1938 voordat ze onder één structuur kwamen. In 1934 was de SD nog een ondergeschikte veiligheidsdienst. Alleen de Gestapo had de bevoegdheid arrestaties of huiszoekingen uit te voeren; het departement van Heydrich hield zich voornamelijk bezig met het verzamelen van informatie. De betrekkingen tussen de SD en de Gestapo waren niet altijd even hartelijk.

In 1936 benoemde de Führer Himmler tot hoofd van de Duitse politie. Heydrich werd hoofd van de *Sicherheitspolizei* (veiligheidspolitie), en kreeg de leiding over de Kripo (politie in burger) en de Gestapo.

"GESTAPO" MÜLLER

Rudolf Diels werd vervangen door Heinrich Müller, een oud-piloot die in München leiding had gegeven aan de politiedienst die informatie verzamelde over de communisten. Diels werd het hoofd van de regionale regering in Keulen; Goering gaf hem later de verantwoordelijkheid voor de binnenvaart bij de Hermann Goering Werke. Na de oorlog hervatte hij zijn carrière als ambtenaar in West-Duitsland. Hoewel Heinrich Müller geen nazi was - hij had de nazi's zelfs nog fel bestreden aan het eind van de jaren 20 - was hij zeer competent en

Links:
Reinhard Heydrich (tweede van rechts) leidt een Spaanse politiedelegatie door het nieuwe kantoor van de RSHA. Arthur Nebe, hoofd van de Kriminal Polizei, staat naast Heydrich.

een grote opportunist. Hij was door de veiligheidsdiensten geworven toen Himmler en Heydrich nog in München kantoor hielden. Hij zorgde ervoor dat de dood van Geli Raubal in 1931 in de doofpot belandde. Müller was een ervaren politieman, die openlijk uiting gaf aan zijn afkeer van de meer ideologische, 'intellectuelen' in de SD. Op dat moment had de Gestapo 607 medewerkers, die meestal geen lid waren van de SS. In 1939 telde de Gestapo 20.000 medewerkers, maar slechts een op de zes was lid van de SS - totdat ze allemaal verplicht werden zich bij de SS aan te sluiten. Een opvallend aspect van het geheime-politieapparaat van de nazi's is dat de leiders nog relatief jong waren. Himmler, Müller en Diels waren allemaal begin dertig toen Hitler aan de macht kwam. Reinhard Heydrich was 29.

DE SD AAN DE MACHT

In juni 1938 kwam de Gestapo - een regeringsafdeling: - officieel onder leiding van de SD - een onderafdeling van de NSDAP. De nazi-partij was als een klimplant die de Duitse staat steeds meer overwoekerde: de twee gingen onzichtbaar in elkaar op. Heinrich 'Gestapo' Müller had de eer de volgende geweldsdaad van de nazi's te organiseren: Kristallnacht. In de nacht van 9 november kregen de Gestapo-kantoren overal in Duitsland het bevel de archieven van de door relschoppers belegerde synagogen in beslag te nemen. De Gestapo-mannen moesten contact opnemen met de plaatselijke *Ordnungspolizei* (geüniformeerde politie) om te voorkomen dat de plunderingen uit de hand zouden lopen. Verder moest de Gestapo maar liefst 30.000 rijke joden arresteren die tegen een losgeld in gijzeling gehouden zouden worden. In september 1939 bracht Hitler alle veiligheids- en politiediensten in één organisatie onder. Tot zijn liquidatie in 1942 zou Reinhard Heydrich de leiding hebben over het *Reichssicherheitshauptampt* (RSHA). Onder de RSHA ressorteerden de Gestapo, Kripo en SD. Amt (Afdeling) IVB4 onder Adolf Eichmann was de Gestapo-afdeling voor joodse zaken

Meesters van de terreur

Invloedrijke personen binnen de Gestapo

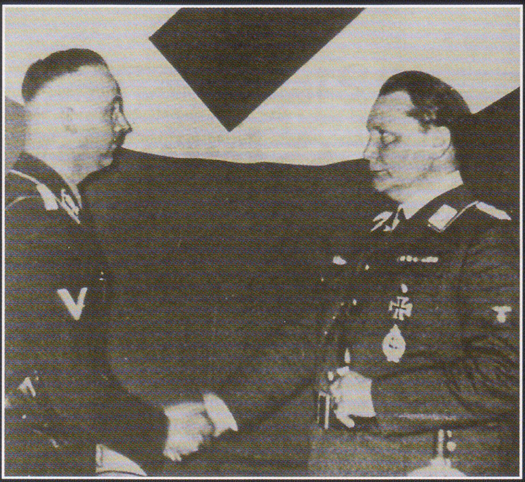

Links:
Op 20 april 1934 droeg Hermann Goering de Gestapo - tot dan toe een zuiver Pruisische instantie - over aan Heinrich Himmler. Hiermee kreeg de SS, alle Duitse politiediensten onder zich en was de legpuzzel waarop de Reichsführer zijn macht zou baseren compleet.

Rechts:
Adolf Eichmann was hoofd van de Gestapo-afdeling voor joodse zaken en was verantwoordelijk voor de gedetailleerde voorbereiding en uitvoering van de 'Endlösung'.

Hieronder:
In een Bierkeller in München zijn in 1939 een aantal van de machtigste mensen van het Reich bijeen, zoals (van rechts naar links) Müller, Heydrich, Himmler, Arthur Nebe en Hüber, hoofd van de Gestapo in Wenen.

Hieronder:
Ernst Kaltenbrunner was een Oostenrijkse academicus. Hij werd hoofd van de RSHA na de moord op Heydrich. Hij werd opgehangen in Neurenberg.

Rechts:
Heinrich Müller was een ervaren Beierse politie-inspecteur. Deze cynische pragmaticus verving Rudolf Diels als hoofd van de Gestapo.

en had als zodanig de algehele leiding over de 'Endlösung'. Recent onderzoek in de Gestapo-archieven heeft een pijnlijk gegeven aan het licht gebracht. De terreur van de Gestapo tijdens de nazi-heerschappij werd uitgevoerd met verrassend weinig vaste mensen. De ogen en oren van de geheime politie werden gevormd door de tienduizenden informanten die een stroom aan informatie leverden. Veel daarvan bestond uit roddels en geruchten, vaker ingegeven door persoonlijke afgunst dan door politieke overtuiging. Hele gezinnen raakten verdeeld doordat de kinderen, die door de Hitlerjugend gehersenspoeld waren, hun eigen ouders verklikten. De Gestapo-kantoren waren vaak onderbemand waardoor er zelden tijd was om de vele aantijgingen van oppositie tegen de nazi's te onderzoeken. Als gevolg daarvan waren de arrestaties en straffen vaak erg willekeurig.

Tegen de tijd dat Hitler in 1939 ten oorlog trok, kon elke vorm van oppositie, hoe onbeduidend ook, leiden tot de doodstraf. De Gestapo lag constant op de loer voor menselijke zwaktes en zette de bevolking ertoe aan elkaar te bespioneren en landgenoten die zich afwijkend gedroegen aan te geven. Deze techniek zou de Gestapo later ook met succes in de bezette gebieden toepassen, vanaf Frankrijk tot in het hart van Rusland.

Rechts:
De Rijksdagbrand van 27 februari 1933 werd door Hitler benut om een noodverordening door te drukken die de basis zou leggen voor zijn absolute dictatoriale bevoegdheden.

Hierboven:
Marinus van der Lubbe, een simpele Nederlandse metselaar, werd aangehouden, berecht en geëxecuteerd voor de Rijksdagbrand. Waarschijnlijk was hij het slachtoffer van een list van de Gestapo.

Links:
De politie in het Derde Rijk ging bruut te werk, zoals deze vermeende communisten merken. Bij een standaard verhoor werden dergelijke gevangenen langdurig mishandeld en gemarteld.

RSHA Reichssicherheitshauptamt
(Staatsveiligheidsdienst)
De diverse afdelingen

Het Reichssicherheitshauptamt was niet zomaar een overheidsinstantie. Het was een van de belangrijkste organen van de SS en maakte dus ook deel uit van de NSDAP. De RSHA had een Byzantijnse structuur. Amt I hield zich bezig met het personeel, waaronder geheime agenten in het buitenland en informanten in Duitsland. Amt II was ervoor verantwoordelijk 'staatsvijanden' - voornamelijk joden - van hun rechten en bezittingen te beroven. Amt III verzamelde informatie uit heel Duitsland en hield betrouwbaarheidsdossiers bij over prominente figuren.

Amt IV, de Gestapo, was verantwoordelijk voor het opsporen en arresteren van staatsvijanden. Deze afdeling had onbeperkte bevoegdheden om mensen zonder opgave van reden op te pakken. Amt IV was ook verantwoordelijk voor de organisatie van de Holocaust. Amt V spoorde misdadigers op, terwijl Amt VI fungeerde als inlichtingen- en contraspionagedienst in het buitenland en de bezette gebieden. Amt VII deed onderzoek naar joodse achtergronden en hield de archieven van de RSHA en een grote bibliotheek van in beslag genomen materialen bij.

AMT I
Personeel en organisatie

AMT II
Administratie en financiën

IIA
Organisatie en juridische zaken
IIA1 Organisatie
IIA2 Wetgeving
IIA3 Schadeloosstelling
IIA4 Verdediging
IIA5 Inbeslagname

IIB
Paspoorten

IIC
Budgetten
IICa SIPO-budget
IICb SD-budget

IID
Technische ondersteuning
(reizen, transport etc.)

AMT III
Intern politieonderzoek

IIIA
De wet en juridische constructies

IIIB
Afdeling raciale en etnische zaken

IIIC
Afdeling culturele en religieuze zaken

IIID
Industrie en hande

IIIE
Hogere klasse

AMT IV
Gestapo (geheime politie)

Referat
(Centrale Inlichtingendienst)

IVA
Vijanden
IVA1 Communisten
IVA2 Contrasabotage
IVA3 Reactionairen en liberalen
IVA4 Moordaanslagen

IVB
Sekten en kerkgenootschappen
IVB1 Katholieken
IVB2 Protestanten
IVB3 Vrijmetselaars
IVB4 Joden

IVC
Kaartenindex en partijzaken

IVD
Bezette gebieden
IVD1 Tegenstanders
IVD2 Sekten en kerkgenootschappen
IVD3 Dossiers en partij
IVD4 Westelijke gebieden
IVD5 Contraspionage
IVD6 Vreemdelingen

IVE
Contra-inlichtingendienst
IVE1 Reich
IVE2 Beleid
IVE3 Westen
IVE4 Scandinavië
IVE5 Oosten
IVE6 Zuiden

IVF
Grenspolitie

AMT V
Kripo

VA
Preventie

VB
Repressie

VC
Opsporing

VD
Forensisch en strafonderzoek

AMT VI
Extern politieonderzoek

VIA
Organisatie inlichtingendiensten

VIB
Spionage - Westen

VIC
Spionage - Rusland/Japan

VID
Spionage - Amerika

VIE
Spionage -Oost-Europa

VIF
Technische ondersteuning

AMT VII
Dossiers

VIIA
Administratie

VIIB
Beoordeling

Hieronder:
De Gestapo waren echte meesters in het martelen - voor verhoren of om hun eigen wil af te dwingen. Deze man is op een pijnlijke manier tussen twee stoelen opgehangen.

Hieronder:
Russische soldaten onderzoeken handboeien die na de val van Berlijn in 1945 in het hoofdkwartier van de Gestapo gevonden werden.

Het duurde niet lang voordat iedereen het wist: bij de minste kritiek op Hitler, werd je naar Dachau gestuurd. De mannen die daaruit vrijgelaten werden, durfden niet te praten over wat ze hadden doorstaan. Wie dat wel deed, verdween opnieuw, maar nu voorgoed.

Dachau

Het eerste concentratiekamp

De gevangenen in Dachau werden gebruikt als oefenmateriaal voor de concentratiekampen. De harde aanpak die de wachten daar ontwikkelden, zou de volgende 12 jaar in duizenden kampen toegepast worden.

DE meeste gevangenen van Dachau kregen geen kans om te laten zien dat ze hun mond konden houden - zoals de leden van de communistische partij die in 1933 bij de opening van Dachau in het kamp gevangen gezet werden. Niemand zag ze ooit nog terug. Tienduizenden anderen zouden hetzelfde lot ondergaan totdat Heinrich Himmler in de lente van 1945 de *kommandant* het bevel gaf de overlevende gevangenen te executeren voordat de Amerikanen Dachau bereikten. Dachau was het eerste officiële concentratiekamp. Het stond model voor het totale concentratiekampsysteem. Hier leerden de eerste SS'ers het gruwelijke vak van kampbewaker. Niet iedereen kon er tegen: Adolf Eichmann, die de Holocaust organiseerde en later in Israël geëxecuteerd werd, liet zich overplaatsen naar een administratieve functie in Berlijn. Het was immers veel beschaafder om te moorden van achter een comfortabel bureau, dan temidden van de erbarmelijke omstandigheden in de kampen. Zelfs voordat Hitler de totale macht kreeg, had de SA al een aantal plaatsen ingericht waar politieke tegenstanders werden vastgehouden. Deze vijanden, vooral communisten en vakbonds-leiders, werden ontvoerd en naar boerderijen of verlaten fabrieken gebracht. Een aantal van hen werd vermoord, maar de meesten werden in elkaar geslagen en kregen te horen dat dit opnieuw zou gebeuren als ze hun oppositie niet opgaven. Zodra Hitler kanselier werd, rook de SA bloed. Alle oude vijanden werden aangehouden.

Hierboven:
Gevangenen van Dachau brengen bouwmateriaal uit het kamp. Dit was in 1938 toen de meeste gevangenen aan de wegen of in de steengroeves werkten.

SNELLE, PIJNLIJKE SCHOK

De prijs van de weerstand tegen de nazi's

Het was wellicht de ultieme 'snelle, pijnlijke schok' - duizenden mannen, meestal leden van doorsnee politieke organisaties vóór 1933 werden in het midden van de jaren dertig een paar weken naar Dachau gestuurd. Ze werden kaal geschoren, kregen een dun boevenpak aan en konden zomaar mishandeld worden. Bij de aanblik van hun medegevangenen beseften ze al snel hoe klein de kans was om een langdurig verblijf hier te overleven. Het eten was net voldoende om in leven te blijven, maar was op lange termijn funest voor de gezondheid. De mishandelingen in Dachau waren niet alleen fysiek. Het ergste was dat niemand wist hoe lang zijn straf zou duren: dit was volledig afhankelijk van de willekeur van de Reichsführer. De bewakers putten er een wreed genoegen uit om de gevangenen te pesten door te zeggen dat ze binnenkort vrijgelaten zouden worden. Soms mochten ze zich zelfs klaarmaken voor hun vrijlating waarna ze alsnog in elkaar geslagen werden en terug konden naar de barakken. Zo werd zelfs de sterkste geest gebroken. De 'gelukkigen' die werden vrijgelaten voordat de oorlog uitbrak en de behoefte aan dwangarbeiders toenam, mochten naar huis terugkeren nadat ze gezworen hadden te zullen zwijgen over hun ervaringen. Dit had het krachtige effect waar Himmler op gehoopt had. Het stilzwijgen boezemde veel meer angst in bij de buitenwacht dan gruwelverhalen hadden kunnen doen.

Hierboven:
De arrestaties begonnen toen de nationaal-socialisten aan de macht kwamen. De eerste slachtoffers waren vooral invloedrijke personen zoals politici uit ander partijen en journalisten.

Rechts:
De eerste kampgevangenen werden gebruikt als dwangarbeiders. Men dacht dat verzet tegen het nazi-regime er met harde hand uitgeslagen kon worden.

Hierbij ging men lukraak te werk: de SA heeft nooit bekend gestaan om haar subtiliteit Reichsführer-SS Heinrich Himmler bracht uiteindelijk structuur aan in het proces. Op 22 maart 1934 kondigde hij aan dat er een nieuw kamp gebouwd zou worden bij Dachau, in de buurt van München.

DACHAU GEBOUWD DOOR DE SS

Al sinds Hitler kanselier was geworden gebruikte de plaatselijke SS daar een oude munitiefabriek als geïmproviseerde gevangenis. Dit zou nu een officiële instelling worden waar men communisten en andere linkse elementen veilig kon opbergen. Himmler gaf een persbericht uit waarin stond dat Dachau ruimte zou bieden aan 5000 gevangenen die daar gehuisvest werden omdat het bestaande gerechtelijke apparaat het grote aantal politieke arrestaties niet aankon en omdat het regime de kopstukken van de communistische partij niet vrij wilde laten rondlopen.

Obersturmführer Hilmar Wackerle werd tot *kommandant* benoemd. Helaas voor hem waren er, ondanks het feit dat willekeurige arrestaties en opsluiting al gemeengoed geworden waren, tot nog enige restanten van het juridische systeem intact gebleven. Toen Wackerle een aantal gevangenen zonder enige vorm van proces had laten executeren, maakte de Beierse overheid daar stennis over. Ze eisten een formeel onderzoek en Himmler besloot Wackerle te vervangen door Theodor Eicke.

LEIDER VAN DE DOODSKOP-ESKADERS

Met zijn 42 jaar was Eicke acht jaar ouder dan Himmler, de man aan wie hij alles te danken had. Eicke was een SA'er die in ongenade gevallen was bij de plaatselijke NSDAP-leiding en die als gevangene in een van de geïmproviseerde kampen belandde. Himmler hoorde zijn verhaal en beval zijn vrijlating. In juni 1934 kreeg Eicke de leiding over Dachau. Hij kreeg Himmler zover dat hij een nieuwe eenheid speciaal voor hem oprichtte: de SS *Wachverbände*,die al snel de naam *Totenkopfverbände* kreeg. Een van de bekendste leden daarvan was Rudolf Höss, die later commandant werd in Auschwitz, en die veel informatie verschafte over de methodes van Eicke.

Tijdens de opleiding van zijn mensen hamerde Eicke erop dat gevangenen geen mensen waren. Zij waren gevaarlijke staatsvijanden en hun bestaan vormde een bedreiging voor Duitsland. De bewakers waren niet zomaar leden van het superras: zij waren de voorvechters die Duitsland dag en nacht verdedigden tegen verraders en inferieure rassen. De minste vorm van compassie voor gevangenen werd gelijkgesteld aan samenzwering.

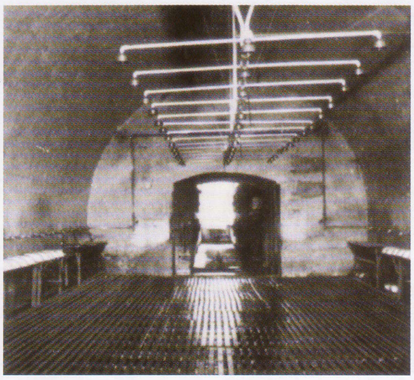

Rechtsboven en rechts:
De nazi's deden veel moeite om de ware aard van hun concentratiekampen te verbergen. Deze foto's van een brandschone barak en douches komen uit een propagandaboekje uit 1933, waarin getoond werd dat het leven in kampen zoals Dachau - en de SA-equivalent in Oranienburg bij Berlijn - hard maar rechtvaardig was.

Hierboven:
De ziekenzaal die gevangenen slechts zelden van binnen zagen (tenzij ze als proefkonijn gebruikt werden voor een medisch experiment)

Hierboven:
In enorme soepovens werd de schamele kost voor de gevangenen bereid.

Boven:
Dachau zette de norm voor alle andere concentratiekampen. De gevangenen werden binnengehouden door muren, greppels en schrikdraad onder stroom.

Het 'model'-concentratiekamp

De bewakers vonden de ruimte benutting in Dachau perfect, vandaar dat deze opzet ook in veel andere kampen toegepast werd. De gevangenen zaten in grote barakken. Deze waren telkens verdeeld in vijf vertrekken, waar 54 mannen sliepen in stapelbedden van drie hoog. Er waren eettafels aan het eind van de bedden. De toiletfaciliteiten waren met opzet onvoldoende: de 270 gevangenen per blok hadden de beschikking over slechts twee ruimtes met in totaal 12 toiletten. Dit waren afschuwelijke ruimtes waar de meest gruwelijke werkelijkheden werden begaan tegen de hongerige, verzwakte en zieke gevangenen. Een van deze praktijken was de laatste man in de uitwerpselen van zijn medebewoners verdrinken. Dit gebruik werd door de Totenkopfverbände in alle kampen overgenomen.

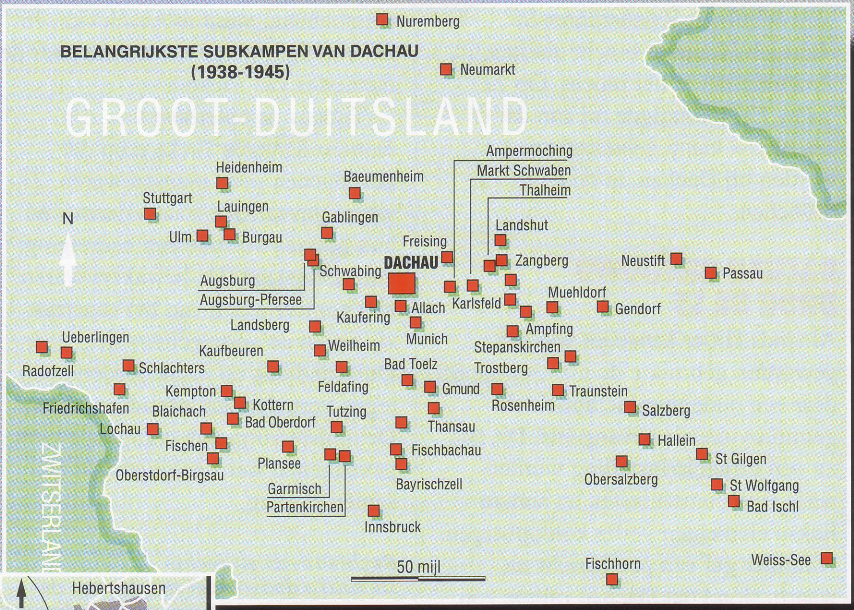

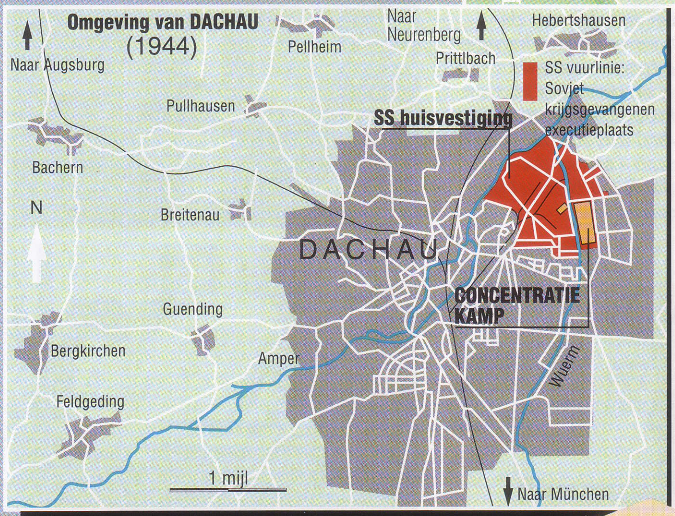

Dachau en de omgeving

Het kamp bevond zich op de locatie van een voormalige wapenfabriek in Dachau, ten noorden van München. Aan het begin van de oorlog zette de SS wapenfabrieken op in Dachau en andere kampen. Hier werden handvuurwapens en andere militaire apparatuur geproduceerd en gerepareerd en er werden componenten vervaardigd voor vliegtuigen als de Messerschmitts en Heinkels. Dachau was ook een van de belangrijkste kledingproducenten voor het Duitse leger. Hier was de centrale SS-afdeling voor kleding en insignes gevestigd. Verder maakte men hier ook riemen en banden voor de Wehrmacht.

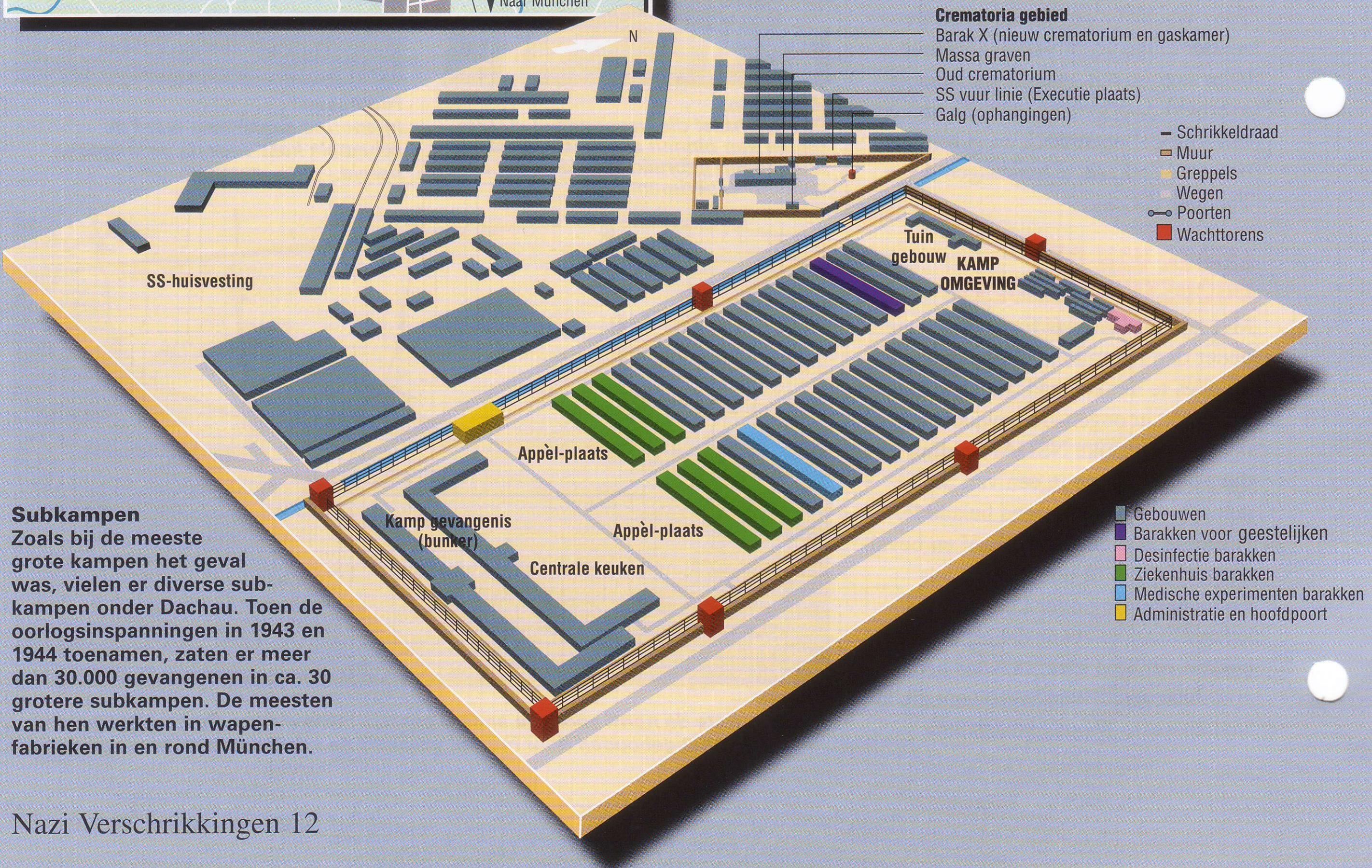

Subkampen

Zoals bij de meeste grote kampen het geval was, vielen er diverse subkampen onder Dachau. Toen de oorlogsinspanningen in 1943 en 1944 toenamen, zaten er meer dan 30.000 gevangenen in ca. 30 grotere subkampen. De meesten van hen werkten in wapenfabrieken in en rond München.

Links:
De gevangenen in Dachau juichen voor hun bevrijders, het Amerikaanse 157th Infantry Regiment.

BRUTE BEWAKERS

De meeste *Totenkopfverbände* hadden niet al te veel aansporing nodig om de gevangenen stevig aan te pakken. Het leek wel of ze er een wedstrijd van maakten wie de meest sadistische straffen kon bedenken voor 'misdaden', zoals een bewaker niet snel genoeg groeten. De leden van de *Totenkopfverbände* gleden al snel af naar een ongekend onmenselijk gedrag. Omdat er steeds mensen werden uitgewisseld tussen de *Totenkopfverbände* en de Waffen SS, drong dit gedrag ook door in de militaire rangen. Halverwege 1936 telden Eickes *Totenkopfverbände* 3500 mannen in vijf *Sturmbanne*. Eicke zelf was inspecteur geworden van de concentratiekampen. Toen de oorlog uitbrak, stond hij aan het hoofd van het *Totenkopf*-regiment van de Waffen SS. Dit regiment bestond uit voormalige kampbewakers. Toen Eicke in 1943 bij een vliegtuigongeluk om het leven kwam, was het regiment uitgegroeid tot een volwaardige SS-pantserdivisie.

HEYDRICH EN HIMMLER

Eicke voerde het bevel over de concentratiekampbewakers, terwijl Heinrich Himmler en Reinhard Heydrich de leiding hadden over het kampsysteem. Heydrich was hoofd van de SD. Hij spoorde staatsvijanden op en bepaalde wie er werd opgesloten of vrijgelaten, maar in de kampen zelf had hij niets te zeggen. De kampcommandanten hadden op hun beurt niets te zeggen over wie er in hun kampen werd opgesloten, of over de vrijlating van gevangenen. En in de begindagen kwam het nog wel eens voor dat er mensen werden vrijgelaten. Een overlevende van een 'middellange' opsluiting in Dachau was Heinz Jager. Zijn misdaad: weigering zijn boerderij bij de Berghof te verkopen aan Hitler, zodat die zijn verblijf in de bergen kon uitbreiden. Hij wees Martin Bormann af toen die in 1934 met een bod naar hem toekwam en werd daarop voor vier jaar in Dachau opgesloten. Zijn boerderij werd natuurlijk toch verkocht en ironisch genoeg moest hij tenslotte nog meehelpen bij de uitbreiding van Hitlers huis in Beieren. Voor de oorlog werd Dachau goed schoon gehouden en was het een toonbeeld van 'revolutionaire gerechtigheid'. Staatsvijanden liepen er netjes in het gelid in een keurig uniform en zongen nazi-liederen. Via deze degelijke methoden moesten de 'asociale elementen' weer op het rechte pad komen en konden ze weer worden opgenomen in het *Volk* - aldus de officiële partijverklaring. Himmler hield zelf rondleidingen voor partijfunctionarissen en buitenlandse sympathisanten. Het kamp leek een modelinstelling. Himmler was vooral trots op de kruidentuinen die door de gevangenen onderhouden werden en die de ingrediënten leverden voor zijn eigen homeopathische middeltjes. Deze 'moestuin' was een van de vele initiatieven die later door andere concentratiekampen gekopieerd zouden worden - evenals de gewoonte gevangenen te verdrinken in de irrigatiegreppels. Dachau was op de eerste plaats een concentratiekamp en geen vernietigingskamp, maar de apparatuur voor de massamoorden werd hier uiteindelijk ook geïnstalleerd. Lord Russell, die na 1945 de oorlogsmisdaden van de nazi's onderzocht, vestigde de aandacht op het vogelhuisje op het dak van de gasovens waar de lijken van de gevangenen verbrand werden. Dit vogelhuisje was een typisch voorbeeld van de schizofrenie van de nazi's: onderdak bieden aan wilde dieren terwijl ze tegelijkertijd op grote schaal mensen afslachtten.

Onder:
De Amerikanen troffen meer dan 30 treinwagons aan vol lijken van gevangenen die uit kampen in het oosten aangevoerd waren om te voorkomen dat ze door de Russen bevrijd zouden worden. Ze stierven onderweg naar Dachau.

"Je kon je ogen niet geloven. Platte wagons en open goederenwagons met honderden uitgemergelde lijken bovenop elkaar - mannen, vrouwen en kinderen."

Marcus Smith, arts, US Army

POLITIEKE GEVANGENEN

Van 1934 tot 1945 zaten er veel prominente politieke gevangenen in Dachau. De voormalige Oostenrijkse kanselier Kurt von Schuschnigg, de bankiers Fritz Thyssen en Hjalmar Schacht en de prinsen van Pruisen en Hesse zaten hier, samen met pastor Martin Niemöller. De laatste sprak daar nog met Georg Elser, die

gearresteerd werd voor het plaatsen van de tijdbom waardoor Hitler bijna was gedood in november 1939. Elser zat bijna zes jaar in redelijk comfortabele omstandigheden in zijn eigen cel in Dachau. Dit was een vreemde behandeling voor iemand die beschuldigd werd van een moordaanslag op Adolf Hitler. Deze onverwachte coulance leidde tot speculaties over een samenzwering binnen de nazi-top. Elser vertelde Niemöller dat hij een SS'er was en dat hij Heydrichs instructies had opgevolgd. Zelfs zijn dood was mysterieus: hij werd in 1945 geëxecuteerd, maar men deed het voorkomen alsof hij tijdens een luchtaanval van de geallieerden was omgekomen. Wat de waarheid achter deze samenzwering ook geweest mag zijn, de betrokkenen namen haar die zomer mee het graf in.

De gevangenen moesten werken. Himmlers slogan "Arbeit Macht Frei" ('werk bevrijdt') verscheen het eerst boven de poorten van Dachau. De eerste gevangenen werkten aan de uitbreiding van het kamp. Later werden ze ingezet voor de bouw van een SS-kazerne vlakbij het kamp.

DWANGARBEID

Het werk in Dachau was vooral ongeschoolde arbeid. De gevangenen bouwden wegen, polderden moerassen in en werkten in de grindafgravingen rond het kamp. In het kamp werden ook een aantal werkplaatsen opgericht. Vooral de smidse waar meestersmid Paul Müller een aantal prachtige Damascus-zwaarden en lemmeten voor messen maakte, was vermaard. Dachau had ook een drukke bakkerij en een slagerij. Kort na de Anschluss werden er gevangenen naar Oostenrijk gestuurd waar ze een nieuw concentratiekamp uithakten in een steengroeve aan de rand van Mauthausen. Het nieuwe kamp had een dubbele rol: ten eerste had het een zelfde politieke functie als Dachau maar dan voor de Oostenrijkse tegenstanders van de nazi's en ten tweede leverde het de dwangarbeiders voor Himmlers *Deutsche Erde und Steinwerke GmbH*. De SS had een aantal van dergelijke ondernemingen.

Medische experimenten in Dachau

Moord in naam van de wetenschap

Dachau was ook het toneel voor een aantal medische experimenten. Soms waren deze 'experimenten' gewoon een verkapte vorm van moord, sadistische excessen die uitgevoerd werden om de staf te vermaken. Soms waren ze onderdeel van een serieuze poging om kennis te vergaren - bijvoorbeeld om drijfmiddelen te testen voor piloten die boven zee werden neergeschoten of om de effecten van blootstelling aan grote hoogtes te testen. De experimenten waren op serieuze motieven gebaseerd, maar de wreedheid en onverschilligheid waarmee ze werden uitgevoerd, valt niet te rijmen met de gangbare ethiek binnen de medische wereld. Honderden mensen werden het slachtoffer van deze experimenten: de helft van hen stierf een pijnlijke dood in een drukkamer of in ijskoud water. De meeste overlevenden werden achteraf geëxecuteerd. Men wilde immers geen getuigen. Onder de slachtoffers bevonden zich ook krijgsgevangenen, zoals Amerikaanse piloten die boven Duitsland waren neergeschoten. Andere gevangenen werden als proefkonijn gebruikt voor malariavaccins; zo'n 30 tot 40 stierven er aan malaria, een paar honderd overleden aan andere ziektes waartegen hun verzwakte weerstand zich niet meer kon verzetten. Weer anderen stierven aan een overdosis van het experimentele medicijn tegen malaria.

Rechts:
Veel van wat we tegenwoordig weten over de effecten van een ijle atmosfeer op grote hoogte had een pijnlijke prijs: de levens van honderden concentratiekampgevangenen die een pijnlijke dood stierven in de drukkamers in Dachau.

Hieronder:
Dokter Sigmund Rascher voerde in Dachau diverse luchtvaartexperimenten uit, waaronder de onderkoelingstest op deze foto. Rascher viel later in ongenade bij Heinrich Himmler en werd gearresteerd. Hij werd in 1945 door de SS geëxecuteerd.

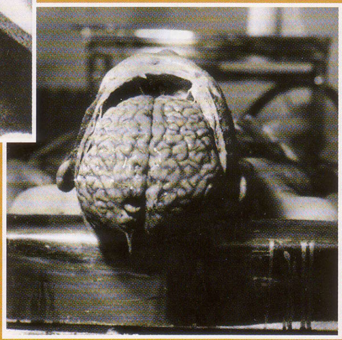

Rechts:
De lijkschouwing op deze gevangene toonde aan dat er luchtbellen zaten in de bloedvaten in zijn hersenen. Hij was gebruikt voor hoogte-experimenten en had ze overleefd, maar werd later gedood door verstikking onder water.

Goering

DE WREDE BOEKANIER

Hermann Goering was een luie vreetzak die zijn energieke momenten had. Deze cynische bruut was echter als was in de handen van de Führer.

AAN alle prominente nazi's was voormalig jachtvlieger Hermann Goering de enige waarvoor het Duitse volk een bepaalde sympathie voelde. Goering was hartelijk en had een ongekende eetlust en een uitbundig gevoel voor humor - eigenschappen die het altijd goed lijken te doen in de Duitse politiek. De Britse ambassadeur beschreef hem als een 'wrede boekanier, maar met een bepaalde aantrekkingskracht'.

GOERING DE GANGSTER

Noch de ambassadeur, noch het Duitse volk wist dat de aimabele Goering de grootste gangster van de nazi-regering was. Hij was van nature lui, maar kon zich toch enorm energiek opstellen als dat hem uitkwam. Goering kon ook erg wreed zijn. In zijn vele kantoren vergaarde hij een immens persoonlijk fortuin, en Hitler riep hem uit tot zijn officiële opvolger. Hermann was de zoon van Doktor Heinrich Goering, een voormalig Pruisisch officier, rechter en vooraanstaand lid van het keizerlijke corps diplomatique en een persoonlijke vriend van Bismarck. Goering was luitenant in het leger toen de Eerste Wereldoorlog in 1914 uitbrak. Hij vocht in de loopgraven voordat hij zich bij de luchtmacht aanmeldde. Goering werd jachtvlieger en had zich aan het eind van de oorlog opgewerkt tot commandant van het elitaire Richthofen *Jagdgeschwader*. Hij behaalde 20 overwinningen in de lucht en was een bona fide oorlogsheld die onderscheiden werd met het IJzeren Kruis Eerste Klasse en de hoogste Pruisische onderscheiding voor moed, de *Pour le Mérite* of 'Blauer Max'. Na de Duitse capitulatie in 1918 ging de 25-jarige piloot eerst naar Denemarken waar hij stuntpiloot werd, en later naar Zweden om bij een van de eerste vliegmaatschappijen te gaan werken. Daar leerde hij een rijke en knappe 29-jarige Zweedse dame kennen, Carin von Kantzow, die vervreemd was geraakt van haar echtgenoot. Zij trouwde in het voorjaar van 1922 met Goering, nadat hij zich met haar geld had kunnen inschrijven voor de studie geschiedenis aan de Universiteit van München. Evenals Hitler trok Goering zich het Duitse verlies na W.O. I persoonlijk aan, maar in tegenstelling tot Hitler zag hij de noodzaak in van betere scholing.

Na zijn werk als soldaat en piloot had hij geen praktische kwalificaties of vaardigheden die hem van nut waren in de harde naoorlogse wereld. Samen met Carin hoorde hij Hitler tijdens een demonstratie spreken. Goering was onder de indruk van Hitlers tirade tegen de pogingen van de geallieerden om Duitse oorlogsmisdadigers te vervolgen en hij meldde zich bij het kantoor van de NSDAP om een sollicitatieformulier in te vullen. Deze bekende piloot zorgde voor de nodige opschudding binnen de Partij en Hitler was zeer verguld met dit rijke en bekende nieuwe lid. Goering raakte in de ban van Hitler en wijdde al zijn energie aan de werving van steun voor Hitlers revolutie. Aan het eind van het jaar kreeg hij het commando over de SA.

MachtsLust

De machtigste man na Hitler

In 1922 zag Hitler in de bekende oorlogsheld de ideale aanvoerder voor de onbehouwen SA-mannen. Goering werd in 1928 in de Reichstag gekozen en werd er voorzitter toen de nazi's in de verkiezingen van 1932, 230 van de 609 zetels in de Rijksdag kregen. Toen Hitler in januari 1933 kanselier werd, werd Goering benoemd tot de Pruisische Minister van Binnenlandse Zaken. Hij had nu de macht over de Pruisische politie en kon de Gestapo oprichten. Hij zette de eerste concentratiekampen op en werd Rijksminister voor luchtvaart. Toen bekend werd dat Duitsland zich in het geheim opnieuw bewapend had, liet Goering, die aan het eind van de Eerste Wereldoorlog de rang van kapitein had, zich tot generaal benoemen. In 1935 werd Goering verantwoordelijk voor het vierjarenplan van de nazi's waarmee het land zelfvoorzienend moest worden. Dit bood hem onbeperkte mogelijkheden voor zelfverrijking. Hij bereikte het hoogtepunt van zijn macht in 1938 toen de nazi's het opperbevel van het leger ten val hadden gebracht. Goering werd bevorderd tot Veldmaarschalk en werd de hoogste militair in Duitsland. Tegelijkertijd bleef hij verantwoordelijk voor het vierjarenplan en bleef hij minister van Pruisen. Hoewel hij na de Duitse triomfen van 1940 tot Rijksmaarschalk bevorderd werd, raakte hij door de tegenslagen van de Luftwaffe in de volgende jaren steeds meer in diskrediet.

GEWOND VOOR DE PARTIJ

Goering marcheerde tijdens de mislukte putsch in 1923 aan de zijde van Hitler en raakte ernstig gewond door politiekogels. Hij vluchtte naar Zweden en keerde vier jaar later pas terug naar Duitsland. Tijdens zijn ballingschap raakte Carins geld op en toen hij terugkwam, moest hij een baan zoeken. Hij werkte even als vertegenwoordiger voor BMW, maar keerde daarna terug in de politiek en was in 1928 een van de twaalf nazi's die in de Reichstag gekozen werden. Vier jaar later werd Goering voorzitter van de Reichstag na de verkiezing waarbij de nazi's wel de grootste partij werden, maar nog geen meerderheid kregen. Hij was een van de weinige nazi's die zich op zijn gemak voelde bij de hogere klasse en zorgde ervoor dat veel aristocraten, waaronder von Hindenburg, zich niet bedreigd voelden door Hitler. Maar Goerings snelle opkomst op het politieke toneel werd overschaduwd door een persoonlijke tragedie. Zijn vrouw kreeg tuberculose en stierf in 1931.

MACHTSPOSITIE

Toen Hitler in 1933 kanselier werd, benoemde hij Goering tot minister-president voor Pruisen en Goering nam deze machtspositie zonder aarzelen aan. Hij bracht de politie onder het nazi-regime en wierf SA- en

Hierboven:
Goering als hoofd van de SA tijdens de mislukte putsch in 1923. De voormalige piloot raakte ernstig gewond tijdens de confrontatie met de politie in München en vluchtte naar Zweden.

Hermann Goering in het bruine hemd van de nazi-partij nadat Hitler in 1933 aan de macht kwam. Om zijn hals heeft hij de hoogste onderscheiding voor verdienste van het Duitse keizerrijk, de Pour le Mérite.

Links:
Hermann Goering aan het roer van een Fokker-vliegtuig. Goering was een bekwaam piloot, die 20 vijanden neerhaalde aan het Westelijk Front en die uiteindelijk het bevel voerde over de eenheid die was opgericht door Manfred von Richthoven

Rechts:
Toen Goerings roem verbleekte, trok hij zich terug op zijn landgoed. Zijn belangrijkste passies waren de jacht en het verzamelen van kunstschatten.

Links:
Hermann Goering ontkwam na het proces in Neurenberg aan de strop door tijdig een capsule met cyanide te slikken.

Stahlhelm-mannen voor 'hulp' politiediensten waar ze hun straatgevechten met de vijanden van de nazi's op legale wijze konden voortzetten. Goerings meest drastische actie was de hervorming van de politieke inlichtingendienst van de Pruisische politie. Onder de nieuwe naam *Geheimes Staats Polizei*, of Gestapo, werd dit al snel een van de meest gevreesde organisaties in de geschiedenis. Twee jaar later, toen er geen verkiezingen meer gehouden werden, kreeg Goering Hitler zover dat hij hem benoemde tot Reichsminister voor luchtvaart en opperbevelhebber van de Luftwaffe. Dit was een dubbele overwinning voor hem: Duitsland had van de geallieerden in 1918 een verbod gekregen een luchtmacht te vormen, en het Duitse leger wilde de macht over de militaire luchtvaart zodra de regering bereid was het verdrag te verbreken. De volgende tien jaar zette Goering zich in om de onafhankelijkheid van de Luftwaffe te verdedigen. Hiermee versterkte hij zijn eigen positie, maar verzwakte hij tegelijkertijd de Duitse strijdmachten.

EEN FORTUIN VERGAREN

Hoewel hij vooral bekend is als commandant van de Luftwaffe, werd Goering ook verantwoordelijk voor het toezicht op het vierjarenplan van de nazi's. Dit was een economisch programma, gebaseerd op de vijfjarenplannen van de Russen. Goering beroemde zich in het openbaar om zijn gebrek aan economische kennis, maar maakte wel van zijn functie gebruik om een persoonlijk fortuin te verwerven. Hij legde loon- en prijsbeperkingen op, verminderde de import en overtuigde Duitse bedrijven er met geweld van dat ze de ontwikkeling van belangrijke militaire voorzieningen moesten sponsoren, omdat het land anders moest terugvallen op import. Zo werden synthetisch rubber en olie uit kolen gemaakt, ongeacht de kosten. Dit legde de basis waarop Duitsland zelfs oorlog zou kunnen voeren als er weer een zeevaartblokkade werd opgeworpen. De *Hermann Goering Reichswerke*, die in 1937 werd opgericht, was al snel de grootste industriële onderneming in Europa. Dit bedrijf werd oorspronkelijk opgericht om de magere ijzerertsaders in Braunschweig te ontginnen, maar door industriëlen te dwingen leningen af te sluiten, en zich joodse bezittingen en goede wapenbedrijven in geannexeerd Oostenrijk en Tsjecho-Slowakije toe te eigenen, wist Goering zijn bedrijf al snel uit te breiden. Na drie jaar was het bedrijf enorm gegroeid en stond het aan het hoofd van industriële ondernemingen van Frankrijk tot de Oekraïne. In 1943 had Hermann Goering de meeste Europese aluminium-, chemicaliën-, kolen-, ijzer- en staalproducenten in handen. Zijn managementstijl was even oppervlakkig als Hitlers administratie - de *Reichsmarschall* besteedde een groot deel van zijn tijd aan het uitbreiden van zijn kunstcollectie. Hij stal genoeg Oude Meesters om diverse musea mee te vullen en de kunstwereld lijdt nog steeds onder de gevolgen van zijn plunderingen.

DE ONDERGANG

Onttroond door de nederlaag in de slag om Engeland, het feit dat hij Stalingrad niet kon blijven bevoorraden en bovenal het feit dat de Luftwaffe niet kon voorkomen dat de geallieerden Duitse steden bombardeerden, trok Goering zich terug op zijn landgoederen.

In april 1945 probeerde hij de macht over te nemen toen Hitler in Berlijn vastzat. Dit leidde tot zijn verbanning uit de partij en een arrestatiebevel tegen hem. Hij wist aan de SS te ontsnappen en speelde zijn rol van joviale bandiet tijdens de processen in Neurenberg voor de laatste keer. Zijn snelle tong was een hele uitdaging voor de aanklagers, maar zoals hij vanaf het begin al inzag, was zijn doodstraf onvermijdelijk. Hij was tot op het laatste moment sluw en geslepen en ontsnapte aan de strop door cyanide te slikken.

Goerings Luftwaffe

Voorhoede voor de Duitse overwinningen van 1939 tot 1942

De Luftwaffe was een belangrijk aanvalswapen met een eigen rol tijdens de Blitzkrieg. Hoewel de Luftwaffe nauw met het leger en de marine moest samenwerken, waakte Goering angstvallig over de onafhankelijkheid van de luchtmacht. In het begin gingen de ontwikkelingen snel en een aantal geavanceerde nieuwe ontwerpen werd op tijd geïntroduceerd en kon tijdens de Spaanse burgeroorlog getest worden. Dankzij deze lessen hadden de Duitse vliegtuigbemanningen een beslissend tactisch voordeel toen de Tweede Wereldoorlog uitbrak. Goering laafde zich aan het succes van de Luftwaffe tijdens de invasie van Polen en de Blitzkrieg in het westen. Maar het leger gaf hem de schuld van Hitlers bevel de tanks buiten Duinkerken tot stoppen te brengen; volgens de soldaten was het aan Goering te wijten dat de Britten ontsnapt waren. De nederlaag van de Luftwaffe tijdens de slag om Engeland tastte zijn reputatie nog verder aan. In de twee jaar daarna werd bovendien duidelijk dat Goering nagelaten had toe te zien op de ontwikkeling van een nieuwe generatie vliegtuigen die hadden kunnen voorkomen dat de geallieerde bommenwerpers doelen in het Reich bombardeerden. Een aantal veelbelovende, geavanceerde ontwerpen was teruggetrokken en andere waren helemaal verkeerd toegepast. Als gevolg daarvan had de Luftwaffe aan het eind van de oorlog nog grotendeels dezelfde vliegtuigen als in 1939. Hoewel de Luftwaffe de Rode Luchtmacht een gevoelige slag toebracht tijdens de invasie van Rusland in 1941, deden de Russen in de lucht niet onder voor de Luftwaffe tijdens de slag om Koersk in de zomer van 1943 . Een jaar later hadden de geallieerden de macht in het luchtruim boven de stranden in Normandië en beukten Britse en Amerikaanse bommenwerpers het Reich murw. Er was geen formeel mechanisme waarmee de Luftwaffe de contacten met de Duitse industrie of de andere militaire diensten coördineerde. De verbindingsofficieren van de Luftwaffe op het hoofdkwartier van de Führer waren vrij jong en hadden weinig invloed. Goering ontmoette Hitler na 1941 zeer onregelmatig en hield zich nog meer op de achtergrond nadat op catastrofale wijze was gebleken dat de Luftwaffe niet in staat was het geïsoleerde 6de leger bij Stalingrad te bevoorraden.

Hierboven:
Goering was een kleurrijk figuur, met zijn imposante verschijning en unieke uniformen. Maar de energie waarmee hij de Luftwaffe ontwikkelde, verspilde hij later aan luxe en gebruikte hij niet meer om de Luftwaffe aan te passen aan de steeds veranderende eisen van moderne oorlogvoering.

Hierboven:
Duitsland ontwikkelde al snel na het begin van de herbewapening in 1933 effectieve oorlogsvliegtuigen. De Heinkel He 51 was een van de eerste jachtvliegtuigen van de Luftwaffe en was waarschijnlijk even effectief als de Franse of Britse alternatieven.

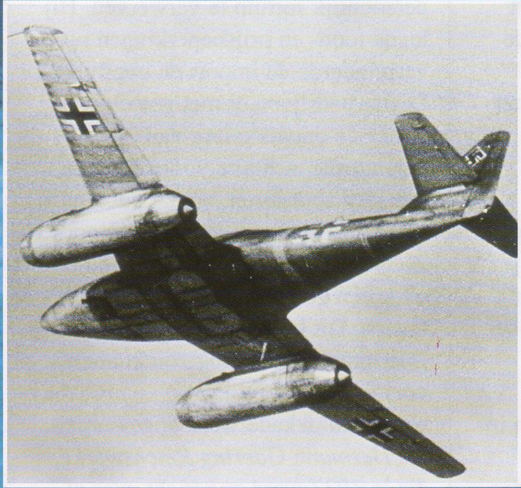

Links:
Zelfs als de Duitse technici wapens ontwikkelden waarmee men eventueel de oorlog zou kunnen winnen, voegde Goering zich altijd naar Hitlers grillige eisen. De verbluffende Me 262 was hiervan een goed voorbeeld: Hitler hield vol dat dit jachtvliegtuig in optima forma als bommenwerper ingezet moest worden.

Hierboven:
Dankzij vliegtuigen zoals de Junkers 88 had Duitsland aan het begin van de oorlog vliegtuigen die absoluut niet onderdeden voor die van de vijand. De meeste van deze ontwerpen bleven echter vaak nog lang nadat ze door nieuwe ontwikkelingen achterhaald waren dienst doen .

De eerste zes maanden na de capitulatie van Polen bestond de oorlog op het land vooral uit propaganda, totdat de actie in april 1940 weer echt losbarstte.

OORLOG IN HET WESTEN

HITLER realiseerde zich tijdens de Russisch-Finse oorlog in 1939 hoe belangrijk Noorwegen was. De Britten en Fransen waren van plan hulptroepen naar Finland te sturen via de noordelijke punt van Scandinavië, waardoor er geen ijzererts meer vanuit Zweden naar Duitsland aangevoerd kon worden.

Duitsland was sterk afhankelijk van het hoogwaardige ijzererts dat via de Noorse havenstad Narvik werd aangevoerd. Ook Hitlers marineadviseurs hadden hem al op de waarde van de Noorse havens gewezen. Als ze in Duitse handen waren, zou de Kriegsmarine veel gemakkelijker de scheepvaartroutes op de Atlantische oceaan kunnen bereiken. Op 14 december 1939, gaf Hitler het OKW - *Oberkommando der Wehrmacht* - orders voor de voorbereidingen van een campagne in Noorwegen. Hitlers plannen voor een invasie werden nog versterkt toen in februari de Britse torpedobootjager *Cossack* het Duitse bevoorradingsschip *Altmark* in Noorse wateren aanviel en daarbij 299 Britse matrozen bevrijdde die op de *Altmark* gevangen werden gehouden als resultaat van de acties van de Admiral *Graf Spee*. Op 1 maart vaardigde Hitler de formele richtlijn uit voor operatie *Weserübung*. Maar de Duitse troepenverplaatsingen en voorbereidingen op zee trokken voortijdig de aandacht van de geallieerden. Op 8 april begon de Royal Navy op aandringen van Churchill mijnen te leggen voor de Noorse kust om de scheepvaart te verstoren. Er werden Britse en Franse troepen naar het noorden van Schotland overgebracht voor een eventuele interventie. Maar het was al te laat. In de nacht van 8 op 9 april zette de Kriegsmarine twee slagkruisers, een vestzakslagschip, zes kruisers en veertien torpedobootjagers in voor de aanval op Noorwegen. Eén aanval was rechtstreeks op Oslo gericht, terwijl er ook landingen plaats vonden bij Kristiansand, Stavanger, Bergen, Trondheim en Narvik. Deze acties werden ondersteund door luchtlandingen.

De torpedobootjager HMS *Glowworm*, onder het bevel van Lieutenant-Commander Gerard Roope, ging de strijd aan met de zware kruiser *Admiral Hipper*. In het besef dat de *Hipper* een ernstige bedreiging vormde voor de andere Britse schepen in de regio vuurde Roope er torpedo's op af en ramde hij het veel grotere Duitse oorlogsschip uiteindelijk met zijn zwaar gehavende schip. Roopewerd postuum onderscheiden met het Victoria Cross.

VERLIEZEN OP ZEE

In de Oslo-fjord brachten de Noorse kustbatterijen de kruiser *Blücher* tot zinken en beschadigden ze het vestzakslagschip *Lützow*, voordat de Duitse luchtmacht de hoofdstad innam. Koning Haakon VII had het Duitse ultimatum van 05.30 uur afgewezen en was tijdens de consternatie na het zinken van de

Blücher ontsnapt, Op 7 juni kwam hij in Groot-Brittannië aan. Een poging tot een staatsgreep door de ultra-rechtse, nazi-gezinde Noorse politicus Vidkun Quisling zorgde er intussen voor dat de Noorse tegenstand alleen maar toenam. Op zee bracht de onderzeeër HMS *Truant* de kruiser *Karlsruhe* tot zinken en werd het slagschip *Gneisenau* beschadigd tijdens een actie tegen het slagschip HMS *Renown*. Op 10 april werd de kruiser *Königsberg* bij Bergen tot zinken gebracht door luchtaanvallen en de volgende dag raakte de *Lützow* verder beschadigd door een torpedo van de onderzeeër HMS *Spearfish*.

DE STRIJDT BIJ NARVIK

De Duitse troepen bij Narvik ondervonden de meeste weerstand. Britse en Franse troepen, waaronder het Vreemdelingenlegioen, waren ter beschikking gesteld om de Finnen bij te staan toen die door Rusland werden aangevallen in de winter van 1939-40. Zij werden nu in het noorden van Noorwegen tegen de Duitsers ingezet. In Narvik bevonden zich de Britse 24th Guards Brigade, de Franse *Chasseurs Alpins*, een halve brigade van het Vreemdelingenlegioen en een brigade van de Poolse *Chasseurs du Nord*.

Hierboven:
Voorbereiding voor de landing bij Trondheim. De Duitse aanvallen waren succesvol door hun snelheid en het verrassingseffect.

Rechts:
De zware kruiser Blücher ligt zwaar getroffen door kustbatterijen en torpedo's in de Oslo-fjord. Dit kostte meer dan 1500 matrozen en soldaten het leven.

Denen overrompeld

Een basis voor de aanval op Noorwegen

De aanval op Denemarken was de logische voorbereiding op de invasie in Noorwegen. De Luftwaffe had de Deense vliegvelden nodig om de luchtaanvallen en de operaties in het zuiden van Noorwegen te ondersteunen. De snelle bezetting van Denemarken begon om 04.15 uur op 9 april en was de eerste keer dat er luchtlandingstroepen werden ingezet tijdens deze oorlog. Om 05.00 uur namen parachutisten het fort bij Madnes in en snel daarna het belangrijke vliegveld van Aalborg in Jutland. De Deense troepen in Schleswig verzetten zich nog even, maar de marine, die niet van de operatie op de hoogte was, liet een Duits troepenschip ongehinderd de haven van Kopenhagen invaren.

Rechts:
Het Deense leger was niet voorbereid op een groot conflict en was geen partij voor de Wehrmacht.

Hieronder:
Duitse troepen kwamen zonder al te veel weerstand per schip in Kopenhagen aan. De Deense marine was niet op de hoogte van de aanval en kon weinig doen om de vijand tegen te houden.

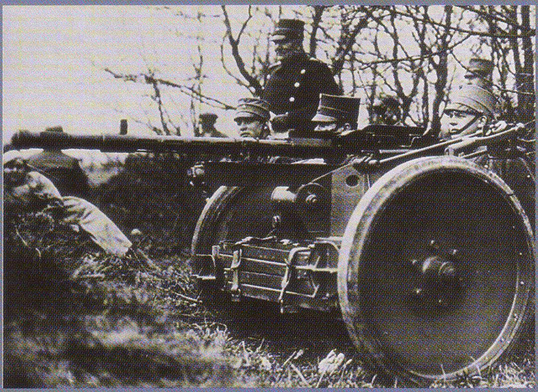

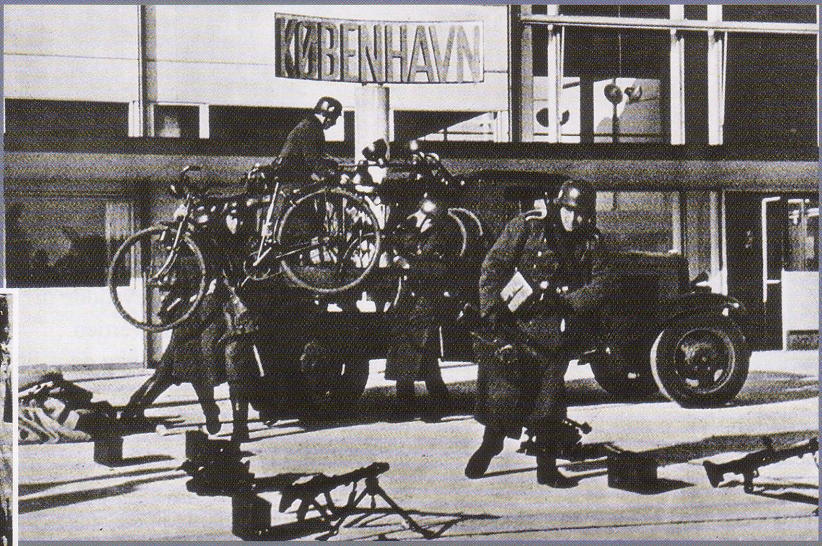

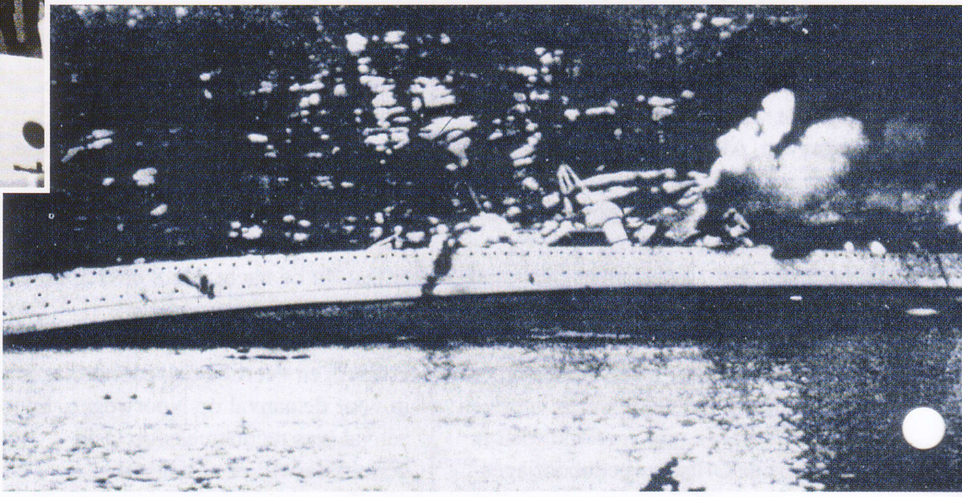

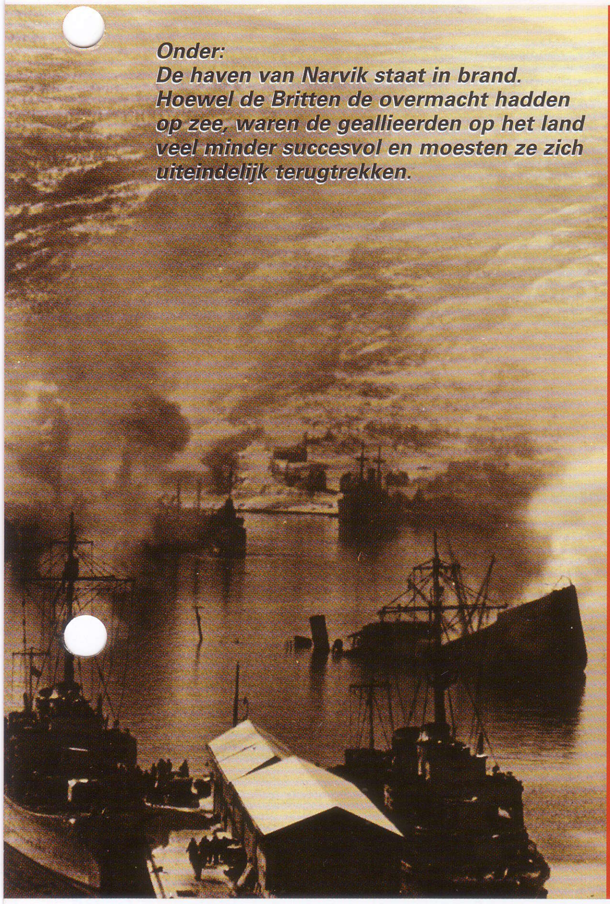

Onder:
De haven van Narvik staat in brand. Hoewel de Britten de overmacht hadden op zee, waren de geallieerden op het land veel minder succesvol en moesten ze zich uiteindelijk terugtrekken.

De strijd bij Narvik

Duitse verliezen in Noorse wateren

In het noorden bereikte de 2nd Destroyer Flotilla van de Royal Navy onder Captain B.A.W. Warburton-Lee in de nacht van 9-10 april de Narvik-fjord. Bij zonsopgang raakten zij slaags met de Duitse schepen. De Britten brachten acht Duitse schepen, waaronder de torpedobootjagers Wilhelm Heidkamp en Anton Schmidt, tot zinken en beschadigden nog drie andere torpedobootjagers. Aan Britse zijde werd de HMS Hunter tot zinken gebracht en raakten de HMS Hardy en de HMS Hotspur beschadigd. Daarna vielen de Britten het Duitse vrachtschip Rauenfels aan. Dit vervoerde het merendeel van de munitie voor de invasietroepen. Het schip ontplofte en zonk. Warburton-Lee raakte dodelijk gewond en werd postuum onderscheiden met het Victoria Cross. De Britten keerden in de ochtend van 13 april terug naar Narvik met een zwaardere vloot onder Vice Admiral W.J. Whitworth. Deze vloot omvatte het slagschip HMS Warspite en de torpedobootjagers Bedouin, Cossack,Eskimo, Punjabi, Hero, Icarus, Kimberley, Forester en Foxhound. Het watervliegtuig van de Warspite vond de Duitse torpedobootjager Erich Koellner aan de monding van de fjord. Deze werd daarna door torpedo's vernield. Het vliegtuig spoorde ook een U-boot op, de U-64, die door een bom vanuit het vliegtuig tot zinken werd gebracht. De Britten werden daarna geconfronteerd met Duitse torpedobootjagers, waarvan er drie tot zinken werden gebracht. De rest werd in de Rombaksfjord achtervolgd waar de Georg Thiele de HMSCossack met een torpedo raakte voordat hij zelf naar de kust werd gedreven. De overgebleven Duitse torpedobootjagers, de Bernd von Arnim, Hans Ludemann en Wolfgang Zenker werden later verlaten aangetroffen - een daarvan was gezonken als gevolg van de schade die op 10 april was toegebracht. Whitworth trok zich vervolgens terug met zijn schepen en pikte de overgebleven bemanningsleden van de Hardy op die door een Noors schip gered waren. Tijdens de strijd bij Narvik werd het aantal torpedobootjagers van de Kriegsmarine gehalveerd. Dit zou later dat jaar nog ernstige consequenties hebben.

De geallieerde expeditiemacht landde op 15 april bij Narvik, op 16/17 april bij Namsos en op de 18e bij Andalsnes. De Duitse troepen onder luitenant-generaal Eduard Dietl bestonden uit infanteristen, parachutisten en Duitse matrozen van de vernielde slagschepen en waren uitgerust met buitgemaakt Noors materieel. Onder leiding van Major General Macksey verliep de geallieerde opmars erg langzaam. Hij werd daarop vervangen door generaal Bethouart die op 28 mei Narvik innam en contact maakte met de Noorse troepen. Door de gebeurtenissen in Frankrijk was Noorwegen echter inmiddels naar de achtergrond verdreven. Bovendien kregen de Duitsers in Noorwegen steeds meer vrijheid om zich op Narvik te concentreren. Tijdens de chaotische campagne die volgde, werd de Duitse marine in het gebied grotendeels vernietigd en wisten de geallieerde grondtroepen de Duitsers af te remmen, maar de Britten en Fransen hadden niet voldoende luchtsteun. Vanuit hun basis in Oslo rukten de Duitsers via de Gudbrandsdalen en Osterdalen verder op naar Andalsnes en Trondheim. De geallieerden trokken zich op 1 mei terug uit Andalsnes, op de 3e uit Namsos en op 8 juni uit Narvik.

VERLIEZEN IN NOORWEGEN

De Duitsers verloren tijdens de Noorse campagne 5500 soldaten en meer dan 200 vliegtuigen en leden zware verliezen op zee. De Britten verloren 4500 manschappen, waarvan er 1500 verdronken toen het oude vliegkampschip HMS *Glorious* en twee torpedobootjagers tot zinken werden gebracht door de slagkruiser *Scharnhorst*. Er werden zo'n 1800 Noren gedood terwijl er aan Franse en Poolse zijde ongeveer 500 doden vielen. Men zou kunnen stellen dat de Noorse campagne de eerste geallieerde overwinning op het land opleverde. De gezamenlijke Poolse,

Onder:
De campagnes in Noorwegen en Denemarken waren de eerste waarbij luchtlandingstroepen een grote rol speelden. Parachutisten van de Luftwaffe voerden aanvallen uit op diverse doelen.

Hierboven: Britse torpedobootjagers uit de 'Tribal' klasse in de Rombaksfjord. De helft van de Duitse torpedobootjagers werd vernield en de Kriegsmarine werd ernstig verzwakt.

Hierboven:
De Duitse torpedobootjagers die niet door de Britten tot zinken werden gebracht, ontsnapten naar de Rombaksfjord, waar een aantal ervan door de eigen bemanning tot zinken werd gebracht.

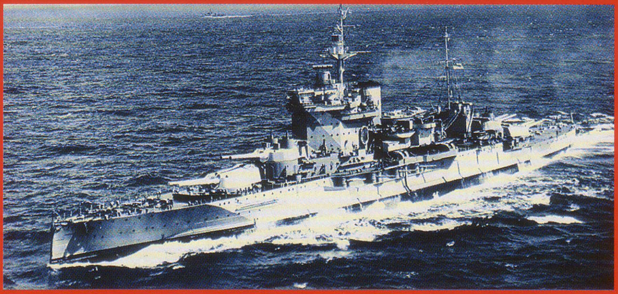

Hierboven:
Het oude slagschip HMS Warspite was misschien langzaam, maar dankzij haar krachtige geschut was zij alle schepen van de Kriegsmarine bij Narvik de baas.

Hierboven:
HMS Warspite verlaat Narvik en passeert de Erich Koellner die op drift is geraakt. Deze Duitse torpedobootjager was zwaar beschadigd door de Britten.

Britse, Noorse en Franse troepen brachten de Duitse opmars enige tijd tot stilstand in Narvik. Een bijkomend voordeel was dat de zeeslagen tussen de Royal Navy en de Kriegsmarine de Duitse marine ernstig verzwakten. Uiteindelijk droeg dit ertoe bij dat Operatie Seelöwe, de geplande invasie van Groot-Brittannië, niet doorging.

DE LAGE LANDEN

Terwijl de campagne in Noorwegen de laatste dagen inging, was er een veel grotere operatie op handen in Nederland, België en Frankrijk. In Nederland drong de regering onder minister-president D.J. de Geer aan op een defensieve houding.

Hieronder:
De Duitse troepen kregen al snel overwicht in Noorwegen.

Gordon's Gin
Daily Express
Wednesday, April 17, 1940
One Penny
All-night stream of transport planes rush Germans to new front
NAZIS CUT NORWAY IN HALF
STOP PRESS
Seize iron ore line, now isolated
2 a.m. MAP
MANY DIE IN AMBUSH
VIVID WAR DESPATCH: SPECIAL TO THE DAILY EXPRESS
STOCKHOLM, Wednesday morning.
WITH a sudden advance along the sixty-mile mountain railway from their base at Trondheim, midway down the Norwegian coast, German troops last night reached the Swedish frontier at Storlein—AND CUT NORWAY IN TWO.
THESE ARE THE MEN WHO WENT TO NORWAY
MUSSOLINI MYSTERIES
Speech cancelled : Ships cancelled : Nazi mission
SWEDEN CLOSES PORTS
HEADACHES KEPT SAILOR ALIVE
Medical supplies flown to Norway
My ordeal—by King Haakon
'I WAS BOMBED AND THEN MACHINE-GUNNED'
AIR LINERS ELUDE NAZIS, ORDERED TO RETURN
'STRATEGIC' VICTORY
Calls to Hitler
Ships stopped
U.S. woman Minister to Norway says:—
'KING HAAKON
ENGINEERING WORKSHOP PRACTICE

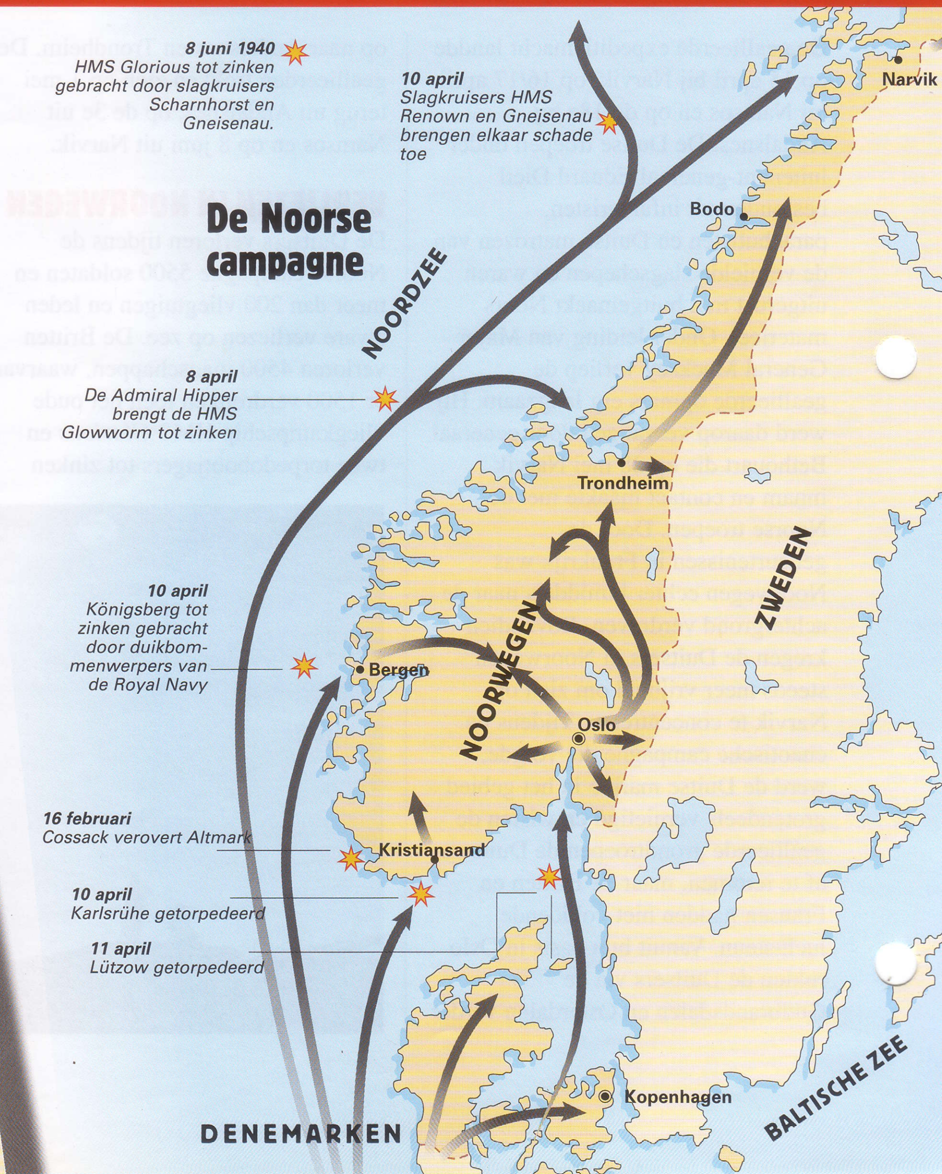

Zij vertrouwden op het water om de Duitsers tegen te houden. Een serie van vier verdedigingslinies tussen het IJsselmeer in het noorden en de Maas en de Belgische grens in het zuiden moest de belangrijkste steden in Nederland, waaronder Den Haag, beschermen. Men had echter geen rekening gehouden met de snelheid van de gemotoriseerde Duitse troepen en de inzet van parachutisten en luchtlandingstroepen. Mede door de sterke pacifistische beweging in Nederland was de uitrusting van het leger verouderd. Ondanks de aanzienlijke troepensterkte van 400.000 manschappen, had men slechts 26 pantservoertuigen, 656 verouderde artilleriestukken en geen tanks. Het pacifisme en de gierigheid van vóór de oorlog zou Nederland duur komen te staan: 2100 doden en 2700 gewonden voor het eind van de invasie in mei 1940. De invasie op Nederland werd uitgevoerd door legergroep B onder commando van veldmaarschalk Fedor von Bock. Daaronder bevonden zich het 18de leger onder generaal Küchler en het 6de onder generaal Reichenau, plus het XVI Pantserkorps. Reichenau was een favoriet van Hitler en een van de meest toegewijde nazi's in de hogere echelons van het Duitse leger. Hij had opdracht via het zuiden door te stoten naar België. Küchler had als opdracht contact te maken met de luchttroepen die de belangrijkste bruggen moesten innemen.

DE VAL SLAAT DICHT

De geallieerde legers in het noorden van Frankrijk - vijf divisies van de Britse Expeditionary Force, acht van het Franse Eerste Leger en zeven van het Franse Zevende Leger trokken daarop België in. Zij verlieten hun zorgvuldig voorbereide verdedigingsposities rukten op om zich bij het Belgische leger te voegen op de verdedigingslinie langs de Dyle en de Maas. Ondanks de talrijke aanvallen van de Luftwaffe waarbij de geallieerden voor het eerst kennismaakten met de Stuka duikbommenwerper, bereikten de geallieerde legers hun posities op de 14de. De commandanten van verschillende bataljons en brigades waren niet blij met hun nieuwe posities, maar de hogere officieren maakten zich meer zorgen over de geruchten over Duitse troepenverplaatsingen in het zuiden. Tot nog toe had niemand in de gaten dat de langzaam oprukkende legergroep van Von Bock slechts een afleiding was en dat de Duitsers elders pas echt zouden toeslaan. Terwijl de Britten en Fransen naar België onderweg waren, rukten de Duitse pantsers via de Ardennen op naar Sedan waardoor de geallieerde troepen het gevaar liepen volledig

Hierboven:
Duitse infanteristen wachten aan de Belgische grens terwijl de Wehrmacht een afleidingsaanval inzet in Nederland en België.

Hieronder:
De Wehrmacht zette drie experimentele NbFz VI tanks in Noorwegen in om de geallieerden te laten denken dat Duitsland bezig was met de productie van zware tanks. Dit waren de enige tanks van dit type.

Einde van de schemeroorlog

De Franse en Britse troepen lopen in de val

De Duitsers noemden hun aanval in het westen Fall Gelb. Tijdens de Eerste Wereldoorlog hadden de Keizerlijke Duitse troepen, volgens een plan van General Schlieffen, neutraal België aangevallen om zo de linkerflank van de Franse en Britse legers te omzeilen. Nederland was neutraal gebleven. De geallieerden gingen ervan uit dat de Duitsers het plan van Schlieffen opnieuw zouden toepassen. In 1939-40 waren Nederland en België ook weer neutraal, hoewel ze zich beseften dat ze in de vuurlinie zouden liggen als de Duitsers deze manoeuvre wilden herhalen. Geen van beide landen liet geallieerde troepen toe op haar grondgebied, maar de Fransen en de Britten kwamen met de Belgen overeen dat ze in het geval van een aanval België te hulp zouden komen. Ze zouden daarbij naar het noorden oprukken om een verdedigingslinie te vormen langs de rivier de Dyle. Helaas voor de geallieerden waren de Duitsers iets heel anders van plan. De aanvallen op Nederland en België waren slechts een aanval, waarmee de Franse en Britse troepen uit Noord-Frankrijk gelokt werden, zodat de grens in de Ardennen bij Sedan aan de Maas slecht beschermd zou zijn. De Duitsers wilden vervolgens het plan van Schlieffen in omgekeerde volgorde inzetten via de Ardennen, een gebied waarvan de geallieerden dachten dat het onbegaanbaar was voor moderne pantsertroepen. Het plan van generaal Erich von Manstein voorzag in een snelle opmars van de pantsers via de Ardennen en over de Maas. Daarna zouden ze snel naar het noorden en westen afbuigen, waarbij de Britse en Franse communicatielijnen werden afgesneden en hun legers opgesloten werden in een klein gebied aan het Kanaal.

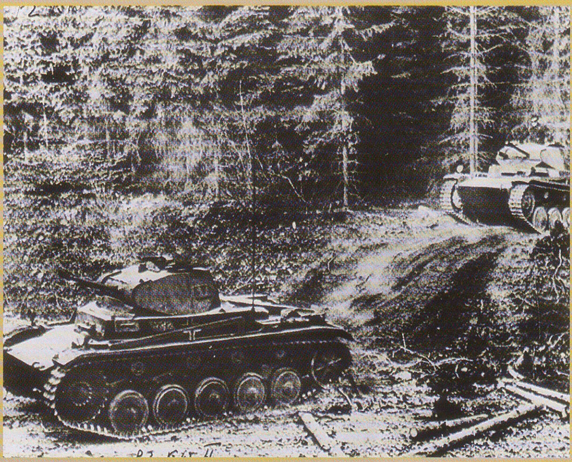

Links:
Lichte PzKpfw II's rijden met hoge snelheid door de bossen in het zuiden van België. Deze kleine en lichtbewapende tanks waren erg wendbaar en mobiel. Mobiliteit was de sleutel tot het succes van de Duitse Blitzkrieg-tactiek.

Linksonder:
Het Nederlandse leger was sterk in de minderheid. Men had helemaal geen tanks en slechts 656 stuks artillerie-geschut. De meeste kanonnen waren klein en verouderd en vaak opgesteld in forten die de Duitsers links lieten liggen.

Hieronder:
Duitse infanteristen in een stadje in Nederland. Het Duitse opperbevel zette in totaal 77 divisies in tijdens de campagne in het westen. Daarvan werden er 30 toegewezen aan legergroep B onder het bevel van generaal Von Bock. Op hun opmars in België en Nederland wachtten hen 11 Nederlandse divisies en 22 Belgische, plus nog eens 20 geallieerde divisies die op weg waren vanuit Frankrijk. Deze zouden al snel afgeleid worden door de 44 Duitse divisies in het zuiden.

Luchtlandings-pioniers

Op 10 mei passeerden de Duitse troepen al snel de IJssellinie, de eerste Nederlandse verdedigingslinie. Parachutisten van de 7de luchtdivisie en infanteristen van de 22ste luchtlandingsdivisie werden gedropt aan de overkant van diverse bruggen: bij Moerdijk aan de Maas, bij Dordrecht aan de Waal, bij Rotterdam aan de Lek en bij Valkenburg bij Leiden. De Nederlanders vochten dapper en probeerden de bruggenhoofden te veroveren. Vooral bij Moerdijk woedde er een felle strijd. De aanval op Den Haag mislukte, omdat de parachutisten verspreid raakten en ze de vliegvelden in eerste instantie niet konden innemen. De mannen van de 22ste infanteriedivisie die werden binnengevlogen met driemotorige Ju 52's beseften dat zij onder vuur van de verdedigers moesten landen.

Het plan was eigenlijk Den Haag aan te vallen met als doel Koningin Wilhelmina en haar regering gevangen te nemen, maar door de minder voorspoedige landingen kon de koninklijke familie over zee ontsnappen. In eerste instantie wilde de koningin de strijd voortzetten vanaf de Zeeuwse eilanden, maar de situatie verslechterde zo snel dat ze naar Groot-Brittannië uitweek. De Nederlandse troepen verdedigden de bruggen bij Moerdijk drie dagen totdat ze moesten wijken voor de 9de pantserdivisie. Daarna rukten de Duitsers verder op naar Rotterdam. In het zuiden was het Zevende Franse Leger te zwak om iets te doen en het moest zich terugtrekken. De Nederlandse soldaten die de toegang tot de bruggen in Rotterdam verdedigden, bleken onverzettelijk, en op de avond van 13 mei kreeg de Luftwaffe opdracht 'het verzet in Rotterdam met alle mogelijke middelen te breken'.

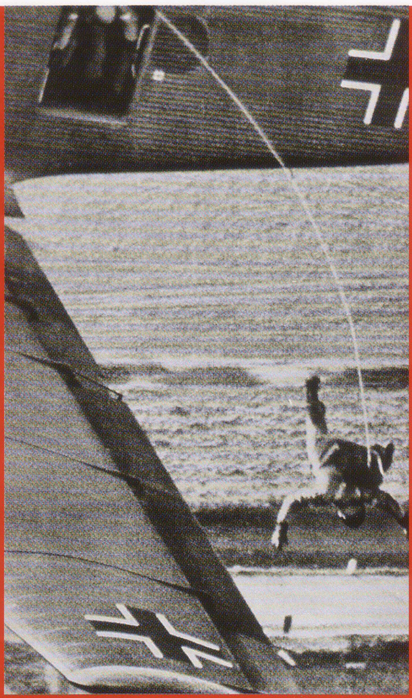

Hierboven:
Hoewel de Wehrmacht veel parachutetechnieken geleerd had van Russische experimenten uit de jaren 30, waren de Duitsers in 1940 de eersten die het tactische nut van onverwachte aanvallen vanuit de lucht aantoonden, zo lang de licht bewapende parachutisten maar snel genoeg ontzet werden door de conventionele troepen.

Hieronder:
Duitse infanteristen sluiten zich aan bij Fallschirmjäger die de bruggen over de Lek hebben ingenomen en zo de weg naar Rotterdam hebben vrijgemaakt.

Hieronder:
De Duitse parachutisten gebruikten voorgevormde explosieven om het dikke beton van de Belgische en Nederlandse verdedigingswerken te doorboren.

geïsoleerd te raken. De list had perfect gewerkt. Door de hoofdmacht van de geallieerde troepen uit de verdedigingsposities te lokken, was de weg vrijgemaakt voor de pantsergroep van Von Kleist.

DE AANVAL OP ROTTERDAM

Op 14 mei meldden de Duitse grondtroepen dat de aanval van de Luftwaffe op Rotterdam uitgesteld kon worden omdat men in onderhandeling was over de capitulatie. De boodschap bereikte 57 van de 100 bommenwerpers echter te laat en zij lieten hun bommen los voordat de aanval met een lichtsignaal werd afgeblazen. Door de aanval werd een groot gedeelte van het centrum vernield en werden er tussen de 800 en 980 burgers gedood. Een paar uur daarna gaf de Nederlandse regering zich over, hoewel het leger

Rechts:
Nederlandse soldaten worden bij elkaar gedreven. Er werden zo'n 3000 Nederlandse soldaten gedood tijdens deze campagne en minstens 2500 burgers.

Hierboven:
Het verzet tegen de Duitse aanval op Rotterdam leverde een brute reactie op: 100 Heinkel He 111 bommenwerpers vielen de stad aan. Er werden ongeveer 1000 burgers gedood en meer dan 70.000 werden er dakloos.

nog grotendeels intact was. De aanval op Rotterdam werd gezien als een terreurdaad en was het signaal voor de Britten om Duitsland te gaan bombarderen. Op 15 mei voerde de RAF de eerste aanvallen uit op de Ruhr. Hierna volgde een uitgebreid, strategisch offensief van bombardementen op Duitsland die de komende vijf jaar steeds intensiever zouden worden.

Hieronder:
In de volgende fase van de oorlog zouden de tanks van de Duitse pansterdivisies een grote rol gaan spelen tijdens de invasie van Frankrijk.

JUNKERS JU 87 STUKA

De meeste militaire vliegtuigen zijn gestroomlijnd en elegant, iets wat niet bij hun dodelijke doel past. Bij de Junkers was dat anders Ju 87 Sturzkampfflugzeug - waarschijnlijk het lelijkste oorlogsvliegtuig ooit.

STUKA is een woord dat pas in mei 1940 internationaal bekend werd. Alleen al het zien van het hoekige silhouet in de zomerhemel zorgde voor 'Stuka- paniek' onder de colonnes soldaten en vluchtelingen in Frankrijk. De Stuka's hadden het bevel wegenknooppunten en bruggen aan te vallen om de verplaatsing van de geallieerde grondtroepen af te remmen. Op hun doelen bevonden zich vaak vluchtende burgers. Onder het gehuil van de sirenes die speciaal waren aangebracht om paniek te zaaien onder de slachtoffers, vielen de bommenwerpers met dodelijke precisie aan. Vaak keerden ze nog eens terug om de overlevenden met mitrailleurs onder vuur te nemen.

HERBEWAPENING

Onder het verdrag van Versailles was het Duitsland niet toegestaan een eigen luchtmacht te hebben, maar al snel nadat hij aan de macht kwam kondigde Hitler aan dat hij zich niet aan deze beperking zou houden. De Stuka werd het jaar daarop door Hans Pohlmann ontworpen en het eerste prototype, dat trouwens een geïmporteerde Rolls Royce Kestrel-motor had, vloog al in 1935. Junkers had aan het eind van de Eerste Wereldoorlog metalen vliegtuigen voor grondaanvallen gebouwd. (In maart 1918 voerde de latere commandant van de Luftflotte 6, Robert Ritter von Greim de eerste anti-tankmissie met vliegtuigen uit boven de Somme). De Ju 87 was gebaseerd op die ervaring, maar Pohlmann voegde een nieuwe eigenschap toe: de Stuka zou zo gebouwd worden dat hij verticaal op het doel af kon duiken. Hiermee kon de aanval veel beter gericht worden dan bij een horizontaal bombardement. Japan, de VS en Groot-Brittannië bestelden duikbommenwerpers om oorlogsschepen aan te kunnen vallen. Het eerste eskader duikbommenwerpers van de Luftwaffe werd in 1937 samengesteld, en een handjevol Ju 87A-1's werd naar Spanje gestuurd voor militaire steun aan de Nationalisten. Veel hoge officieren binnen de Luftwaffe hadden een slechte indruk van de Stuka, die te traag en te log zou zijn en een gemakkelijk doelwit was voor vijandelijke vliegtuigen. In Spanje boekte het vliegtuig echter uitstekende resultaten.

Hieronder:
Hier wordt een Ju 87B-1 geladen. Deze is waarschijnlijk van 3./StG1, de eenheid die de eerste aanvallen op Polen uitvoerde op 1 september 1939.

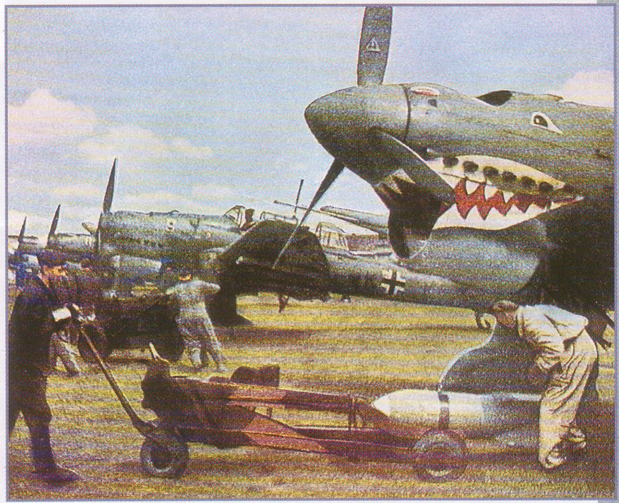

Hieronder:
De Stuka's brachten tijdens de aanval een angstaanjagend geluid voort uit de sirenes aan hun landingsgestel. De wind zorgde voor een doordringend gehuil als het vliegtuig op zijn doel af dook.

DUIKBOMMENWERPERS

De Stuka kon de goedkeuring wegdragen van Ernst Udet, een gevreesd jachtvlieger en stuntpiloot uit de Eerste Wereldoorlog die de leiding had over de technische dienst van de Luftwaffe. (Hij was er zo van onder de indruk dat hij eiste dat alle toekomstige bommenwerpers moesten kunnen duiken. Deze beslissing was funest voor enkele veelbelovende ontwerpen en zorgde voor ernstige vertragingen in de ontwikkeling van de zware Heinkel He 177 bommenwerpers). Toen de invasie van Polen plaatsvond, waren er 300 Stuka's in gebruik en zij presteerden naar tevredenheid. Maar door hun acties boven Frankrijk, Nederland en België, raakte de wereld pas echt onder de indruk. De Britse, Franse, Belgische en Nederlandse legers hadden meer manschappen en tanks dan de Duitsers, maar de Luftwaffe was superieur in de lucht. Toen de pantserdivisies in de Ardennen uit de bossen tevoorschijn kwamen, werd hun weg versperd door het Franse 9de leger. Deze formatie verdedigde de Maaslinie met zware kanonnen. De Franse artillerieposities werden uitgeschakeld door 120 Stuka's. Hun frontlinies waren kansloos tegen de bombardementen waarna de Duitse grondtroepen zo over hen heen walsten. De Stuka's waren eigenlijk vliegende artilleriestukken, maar dan met een groter bereik en veel flexibeler. Zij vielen geallieerde divisies achter het front aan en vernielden Franse zware tanks terwijl die nog op de treinwagons stonden. In de Eerste Wereldoorlog bleek het tot 1918 onmogelijk het westelijke front te doorbreken, vooral omdat de verdedigers altijd snel versterkingen konden aanvoeren om een open plek op te vullen. Met de Stuka werd het anders: nu kon het Duitse leger in beweging blijven, maar konden de geallieerden nooit snel genoeg reageren omdat hun divisies bijna stil stonden door de herhaalde luchtaanvallen achter hun linies. Voor het succes van de Ju 87 was het echter nodig dat Duitsland een overwicht had in de lucht. Zelfs boven Frankrijk leden de Stuka's verliezen. Een *Staffel* (eskader) werd op 12 mei door vijf Franse jachtvliegers neergehaald. De Franse vliegtuigen waren sneller en beter bewapend en maakten korte metten met de trage en logge Stuka's. De Ju 87's moesten zich verdedigen met twee vaste 7,9-mm mitrailleurs die naar voren gericht waren en nog één of twee mitrailleurs op een flexibel onderstel achterin de cockpit. Dit was niet genoeg om een vastberaden jachtvlieger af te slaan.

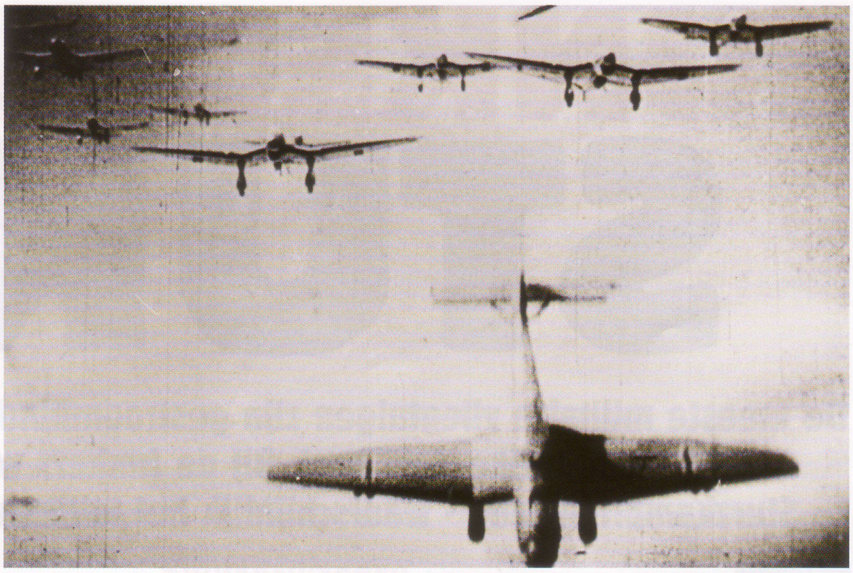

"Stuka's hadden als doel een zware bom over korte afstand te verplaatsen en hem zeer nauwkeurig af te werpen; alle andere ontwerpeisen waren ondergeschikt aan dit doel."

KWETSBAAR

Dit werd pijnlijk duidelijk tijdens de 'Battle of Britain'. In augustus 1940, vielen de Stuka's vliegvelden in Kent, radarinstallaties langs de Engelse zuidkust en de marinebasis in Portsmouth aan. Waar de coördinatie tussen de Ju 87's en hun Bf 109-escorte niet afdoende was, hadden de

***Rechts:* Er werden negen Stuka Gruppen met in totaal 336 vliegtuigen tegen Polen ingezet. Doordat er weinig tegenstand was, gingen er slechts 31 vliegtuigen verloren. Stuka's vlogen normaliter met drie vliegtuigen in de kette-formatie.**

***Rechts:* Een artilleriebatterij is vernield door aanvallen van de Ju 87 in mei 1940. Stuka's konden met dodelijke precisie aanvallen, zolang ze niet gehinderd werden door jachtvliegers.**

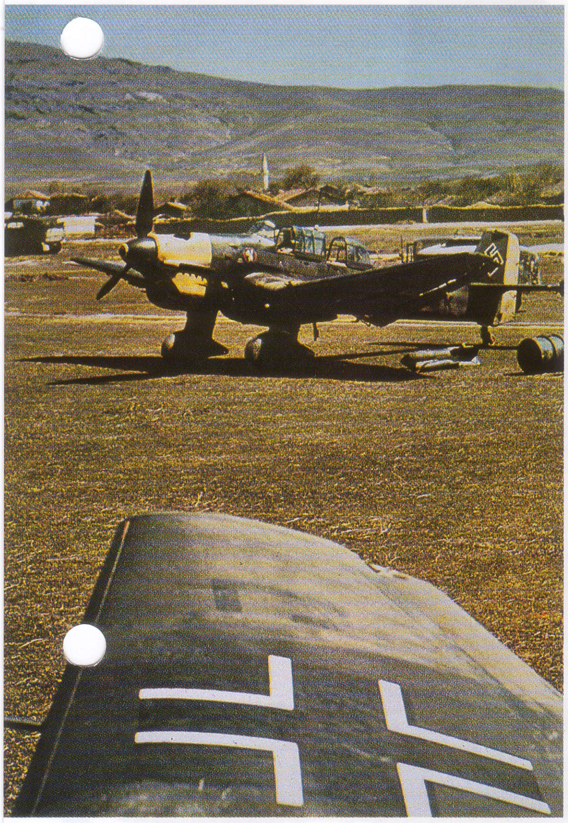

Hierboven:
Hoewel in 1940 bleek hoe kwetsbaar de Stuka's waren tegenover moderne gevechtsvliegtuigen, waren ze elders zeer effectief. In 1941 brachten Ju 87B-2's de Britse vloot in de Middellandse Zee zware verliezen toe.

Hieronder:
De Ju 87D was een opgeschoonde versie van de Stuka, maar nog steeds erg log - deze Bf 109 die meeging als escorte kon slechts met moeite langzaam genoeg vliegen om bij de trage duikbommenwerpers te blijven.

Stuka's geen kans tegen de RAF. Vier Stuka *gruppen* vielen Gosport, Thorney Island, Ford en het radarstation bij Polling aan op 18 augustus. Hun escorte was in geen velden of wegen te bekennen toen de Spitfires van het 152e en Hurricanes van het 43e Squadron hen onderschepten voordat ze teruggingen via het Kanaal. In de grootste 'Stuka Party' die het Fighter Command die zomer beleefde, werden er 30 Stuka's neergehaald of zwaar beschadigd, waaronder 18 van de 28 vliegtuigen van StG.77. De *Stukaverbände* werden daarna niet meer ingezet tijdens de slag om Engeland. De Battle of Britain maakte de beperkingen van de Ju 87 nog eens pijnlijk duidelijk, maar de Luftwaffe zou het luchtruim boven andere slagvelden nog jarenlang domineren. Stuka's brachten een aantal Britse oorlogsschepen voor de kust van Malta tot zinken en in mei 1941 was de Duitse heerschappij in de lucht zo groot dat parachutisten van de Luftwaffe Kreta konden innemen. Het was weliswaar een Pyrrusover-winning, maar de Royal Navy moest hierdoor wel alle Britse grondtroepen zonder luchtsteun evacueren. Dit ging ten koste van negen oorlogsschepen. De Britse verliezen waren misschien nog wel zwaarder geweest als het VIII. Fliegerkorps en de bijbehorende Stuka's niet op 1 juni naar Polen waren overgebracht voor Operatie Barbarossa.

INZET IN HET OOSTEN

Stuka's werden ook ingezet in Noord-Afrika en Italië, maar vooral in Rusland speelde de Ju 87 een rol van betekenis. In 1941 werd de Russische luchtmacht vrijwel weggevaagd door de Luftwaffe, en de 290 Stuka's die naar het Oostfront gestuurd werden, konden zonder gevaar hun aanvallen uitvoeren. Hans-Ulrich Rudel, Hitlers favoriete piloot bracht zware schade toe aan het slagschip *Marat*. Hij was degene die als eerste de 'antitank' Ju 87G met zijn 37-mm geschut zou uitproberen, waardoor hij zich aan het eind van de oorlog op 519 'gescoorde' tanks kon beroemen. Hij werd maar liefst 30 keer neergehaald. Het duurde nog tot halverwege 1943 voordat de Russische luchtmacht een ernstige bedreiging vormde voor de Duitse bommenwerpers. Men bleef de Stuka's op grote schaal gebruiken. Zo werden er in april 1943 meer dan 500 ingezet voor de aanval op het Russische bruggenhoofd bij Novorossiysk. Er werden ook Ju 87's geleverd aan de luchtmacht van Roemenië, Italië, Hongarije en Bulgarije. Dat jaar bereikte de productie van Stuka's met 1814 vliegtuigen zijn hoogtepunt. Toen de productie in 1944 gestaakt werd, waren er in totaal zo'n 5700 gebouwd.

GEVAAR UIT DE LUCHT

De Russen beschermden het front inmiddels met radar en met duizenden moderne jachtvliegtuigen die de strijd aangingen met de Duitse bommenwerpers. Zelfs voor de tweemotorige Heinkel He 111 en Junkers Ju 88 werd het gevaarlijk bij daglicht te vliegen. De Stuka's werden alleen nog maar ingezet voor nachtelijke missies, hun remkleppen werden verwijderd en ze werden voorzien van 20-mm geschut. De meeste Stuka-eskaders gingen in 1944-45 over op Focke Wulf FW 190 jachtbommenwerpers, maar Rudel bleef zijn Ju 87G trouw. Hoewel hij in februari 1945 werd neergehaald door Russisch afweergeschut en zijn rechtervoet geamputeerd werd, bleef hij tot de laatste dag van de oorlog in Europa met zijn Stuka's actief.

STUKA IN AKTIE

In tegenstelling tot de meeste andere duikbommenwerpers dook de Stuka werkelijk verticaal in een hoek van 90 graden naar de aarde. Er stonden merktekens van 30 tot 90 graden op het zijscherm aan de stuurboordzijde van de cockpit, zodat de piloot de hoek goed kon inschatten. Vanuit zijn horizontale vliegsnelheid van 410 km/u versnelde de Stuka tijdens een duik vanaf zo'n 1370 m tot 540 km/u. De maximaal toelaatbare snelheid was 600 km/u. De Stuka kon progressief versnellen, waarbij het vaste onderstel voor extra luchtweerstand zorgde in aanvulling op de remkleppen. Minder plompe duikbommenwerpers zoals de Douglas Dauntless versnelden als een raket als zij met een volledige

Ju-87 G-1 Stuka

10 (Pz) Staffel, II Gruppe, Schlachtgeschwader 3

TECHNISCHE SPECIFICATIE

Type: tweepersoons antitankvliegtuig

Motorinstallatie:
één Junkers Jumo 211J-1
in-lijn 12-cilindervloeistofgekoelde moter met nom. vermogen 1059 kW bij 2600 tpm (opstijgen/noodsituaties) en 887 kW bij 2400 tpm (max. continu).

Snelheid:
maximum snelheid 410 km/u bij 3840 m; maximum kruissnelheid met bommen of mitrailleurs 310 km/u bij 4000 m; normale kruissnelheid 190 km/u.

Prestaties:
maximale hoogte 7290 m; hoogte met max. belading 4730 m; maximaal bereik 1535 km; normale actieradius 448 km.

Gewicht:
Zonder lading maar met uitrusting 3900 kg; max. gewicht voor opstijgen 6600 kg.

Afmetingen:
Vleugelwijdte 15 m; lengte 11,5 m; hoogte 3,88 m; vleugeloppervlak 33,69 m2

Bewapening:
twee stuks BK 37 37-mm-geschut onder de vleugels gemonteerd; een 7,92-mm MG 81-mitrailleur flexibel achterin de cockpit bevestigd; max. 1800 kg bommen of geschutssteunen voor max. 6 mitrailleurs, maar dan zonder BK 37's.

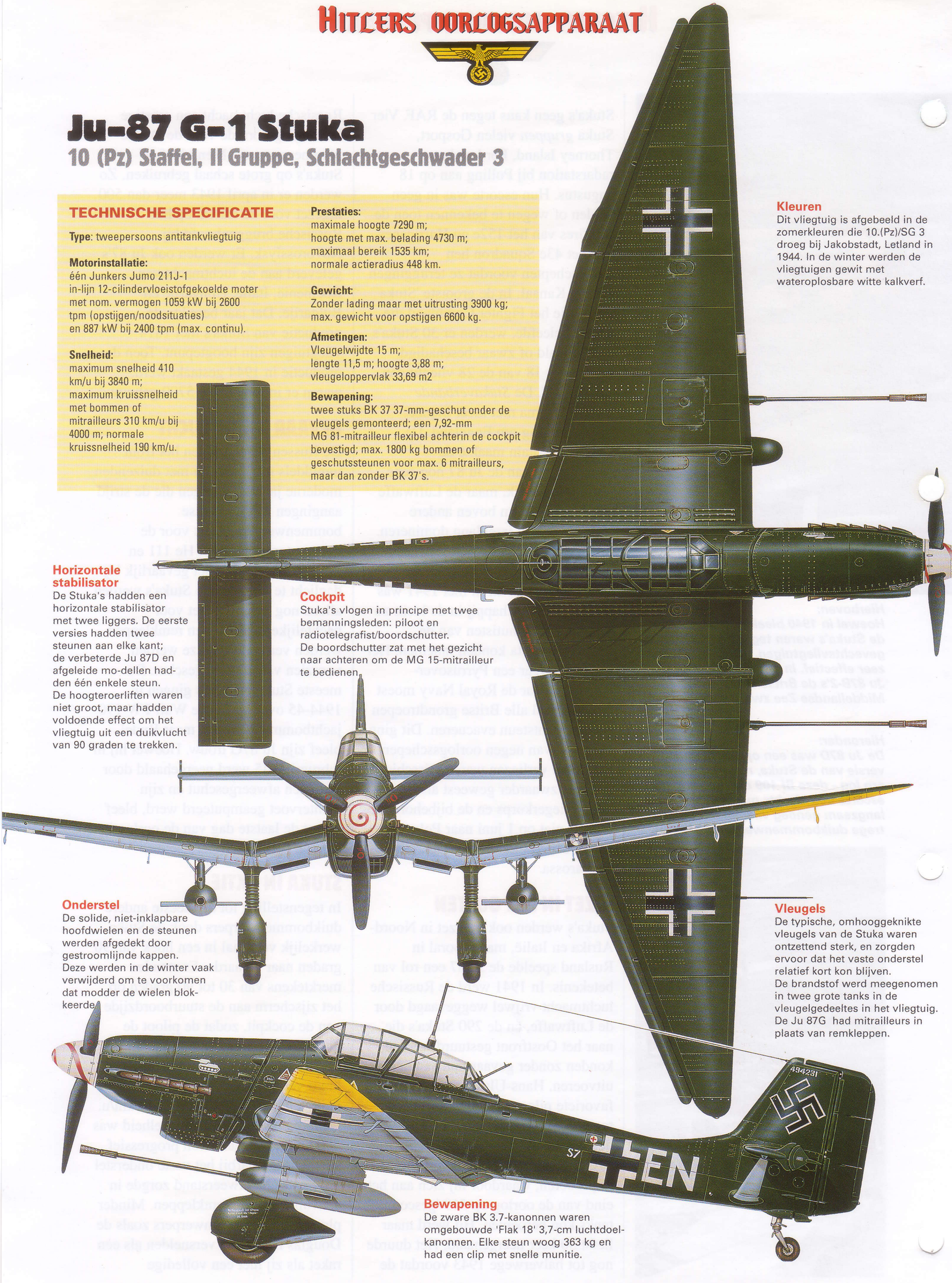

Kleuren
Dit vliegtuig is afgebeeld in de zomerkleuren die 10.(Pz)/SG 3 droeg bij Jakobstadt, Letland in 1944. In de winter werden de vliegtuigen gewit met wateroplosbare witte kalkverf.

Horizontale stabilisator
De Stuka's hadden een horizontale stabilisator met twee liggers. De eerste versies hadden twee steunen aan elke kant; de verbeterde Ju 87D en afgeleide mo-dellen hadden één enkele steun. De hoogteroerliften waren niet groot, maar hadden voldoende effect om het vliegtuig uit een duikvlucht van 90 graden te trekken.

Cockpit
Stuka's vlogen in principe met twee bemanningsleden: piloot en radiotelegrafist/boordschutter. De boordschutter zat met het gezicht naar achteren om de MG 15-mitrailleur te bedienen.

Onderstel
De solide, niet-inklapbare hoofdwielen en de steunen werden afgedekt door gestroomlijnde kappen. Deze werden in de winter vaak verwijderd om te voorkomen dat modder de wielen blok-keerde.

Vleugels
De typische, omhooggeknikte vleugels van de Stuka waren ontzettend sterk, en zorgden ervoor dat het vaste onderstel relatief kort kon blijven. De brandstof werd meegenomen in twee grote tanks in de vleugelgedeeltes in het vliegtuig. De Ju 87G had mitrailleurs in plaats van remkleppen.

Bewapening
De zware BK 3.7-kanonnen waren omgebouwde 'Flak 18' 3,7-cm luchtdoel-kanonnen. Elke steun woog 363 kg en had een clip met snelle munitie.

Verschillende Stuka's

- **Ju 87A-0** ontwikkelversie
- **Ju 87A-1** productieversie 1937
- **Ju 87A-2** eerste met Jumo 210 motor
- **Ju 87B-0** ontwikkelserie van vernieuwde Ju 87B
- **Ju 87B-1** standaard versie 1939, eerste met 1200 pk Jumo 211
- **Ju 87B-2** verbeterde versie, beschikbaar met ski- of tropenuitrusting; geleverd aan Italië, Bulgarije, Hongarije en Roemenië.
- **Ju 87R1-4** antischeepsversies van Ju 87B-1 met voorzieningen voor afwerptanks maar bewapend met slechts één 260-kg bom
- **Ju 87C** deklandingsversie voor Graf Zeppelin (ook bekend als Ju 87T)
- **Ju 87D-1** eerste met nieuwe indeling, nieuwe kap en verbeterde 1410 pk Jumo-motor
- **Ju 87D-2** sleper voor zweefvliegtuigen, ingezet in Noord-Afrika
- **Ju 87D-3** extra bepantsering
- **Ju 87D-4** kon een torpedo meenemen
- **Ju 87D-5** versie voor horizontale aanvallen: geen remklep maar verlengde vleugels
- **Ju 87D-7** voor nachtelijke missies, zonder remkleppen, vlamgedempte uitlaten, nachtvliegapparatuur en dubbel 20-mm kanon
- **Ju 87D-8** definitieve productieversie van Ju 87D-7
- **Ju 87G-1** antitankversie van Ju87D-5, bewapend met dubbel 37-mm kanon
- **Ju 87H** Ju 87D opleidingstoestel

Junkers Ju 87B-1
Deze vroege Stuka van het 'B'-type deed dienst bij het Kondorstaffel 'Jolanthe'. Deze eenheid, vernoemd naar een varken uit een Berlijnse komedie, bestond uit leden van een van de eerste operationele Stuka Geschwader, StG 163.

Ju 87D-1/Trop
Afgebeeld met één SC1000 (1000-kg) bom. Dit toestel heeft al de meer aërodynamische romp en cockpit waardoor het 'D'- type Stuka zich van zijn voorgangers onderscheidde. Hoewel S7 + KS zijn aangebracht in de kleuren van de 8e Staffel, Stukageschwader 3 gelegerd bij Derna in Libië in juni 1942, was dit eigenlijk het persoonlijke vliegtuig van Oberstleutnant Walther Siegel, de *Geschwaderkommodore*.

Totale productie Ju 87	
1938-9	336
1940	611
1941	476
1942	917
1943	1,844
1944	909

bommenlast doken. Doordat de Stuka gecontroleerd recht naar beneden kon duiken, kon hij zijn zware bommen veel nauwkeuriger afwerpen dan andere vliegtuigen. Tijdens het duiken hield de piloot de hoogtemeter nauw in het oog. Hierop zat een lampje dat aangaf wanneer de automatische piloot moest worden ingeschakeld om het toestel weer op te trekken. De Stuka ging dan weer horizontaal vliegen op 6g (zes keer de zwaartekracht), waarbij er nog eens 450 m gedaald werd. De stuurkolom was beveiligd op een beweging van max. 5 graden, zodat de piloot niet te veel g's kreeg als het vliegtuig weer optrok. In geval van nood kon de piloot deze beveiliging omzeilen door hard aan de stuurkolom te trekken. De minimale hoogte waarop een duik kon worden ingezet was 800 m: bij laaghangende bewolking was de Ju 87 beperkt tot horizontale aanvallen.

BOMMENLAST

Als het doel niet te ver weg was, kon de Stuka een zware bommenlast meenemen. De Ju 87 kon een bom van 1800 kg meenemen op een korte-afstandsmissie: ongeveer dezelfde lading als die van tweemotorige vliegtuigen tijdens de Tweede Wereldoorlog, en net iets minder dan die van de Amerikaanse viermotorige bommenwerpers die Duitsland bombardeerden. De ervaringen in Rusland hadden aangetoond dat het zelfs voor een Stuka vrijwel onmogelijk was een tank met een zware bom te raken. Het standaard antitankwapen aan het Russische front was de SD-4-H1, een hol bommetje van 4 kg. Er gingen er 78 in een huls van 500 kg. De bommetjes doorboorden de dunne bovenbepantsering van alle geallieerde tanks, zelfs van de grote JS-2's die het Rode Leger in 1945 inzette. De Ju 87G-1, een van de laatste Stuka-modellen, was spectaculairder, maar ook riskanter voor de bemanning. Dit type kwam in 1943 uit en had twee 37-mm-kanonnen die de topbepantsering van een tank konden doorboren. Deze Stuka was echter nog logger en trager dan zijn voorgangers.

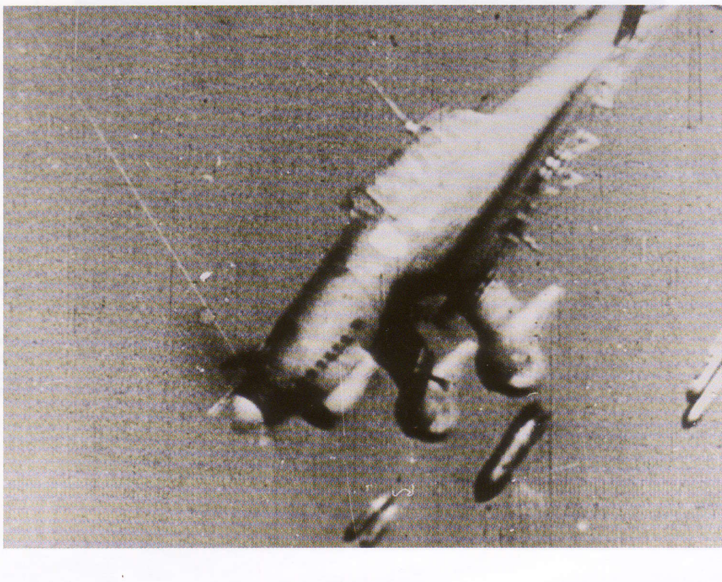

Rechts:
De normale bommenlast van de Stuka was één bom van 1000 kg onder de romp of één bom van 500 kg onder de romp en vier bommen van 50 kg onder de vleugels.

Anatomie van de Ju87 Stuka

De Ju 87 was niet mooi en niet snel. Maar hij was perfect voor het doel waarvoor hij ontworpen was: recht op een vijand af duiken en zware bommen zeer nauwkeurig afwerpen.

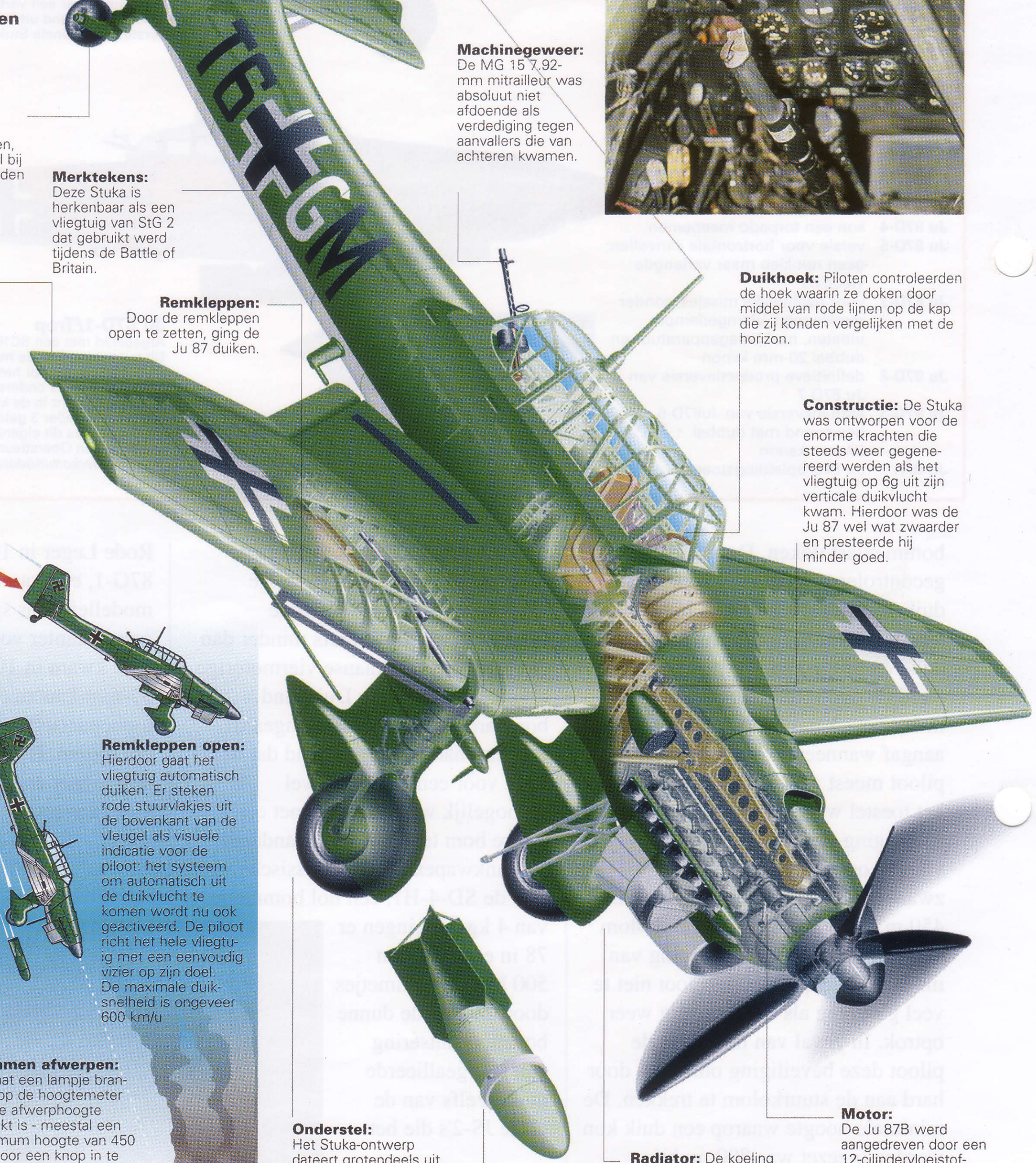

Staartwiel:
Hoewel het op de grond vrij kan draaien, wordt het staartwiel bij het opstijgen en landen in een vaste positie vergrendeld.

Merktekens:
Deze Stuka is herkenbaar als een vliegtuig van StG 2 dat gebruikt werd tijdens de Battle of Britain.

Besturing:
De Stuka had dubbele kleppen en rolroeren aan de vleugels. Dit ontwerp was gepatenteerd door Junkers. Men gebruikte de buitenste sectie als rolroer en de twee binnenste secties als kleppen.

Remkleppen:
Door de remkleppen open te zetten, ging de Ju 87 duiken.

Rechts:
Tijdens de duik zorgde een veiligheidsmechanisme ervoor dat de piloot de stick niet meer dan 5 graden kon bewegen, zodat de g-kracht niet te hoog werd. Ingeval van nood kon hij dit uitschakelen door met een kracht van min. 27 kg aan de stick te trekken.

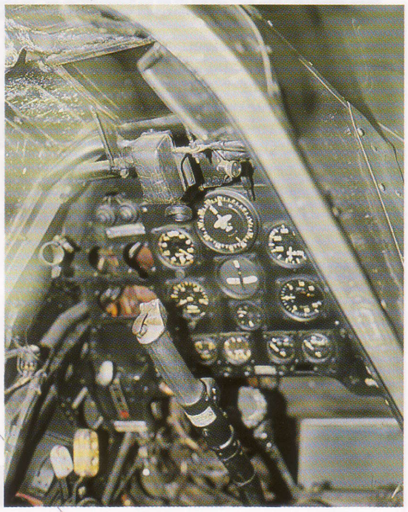

Machinegeweer:
De MG 15 7,92-mm mitrailleur was absoluut niet afdoende als verdediging tegen aanvallers die van achteren kwamen.

Duikhoek: Piloten controleerden de hoek waarin ze doken door middel van rode lijnen op de kap die zij konden vergelijken met de horizon.

Constructie: De Stuka was ontworpen voor de enorme krachten die steeds weer gegenereerd werden als het vliegtuig op 6g uit zijn verticale duikvlucht kwam. Hierdoor was de Ju 87 wel wat zwaarder en presteerde hij minder goed.

Onderstel:
Het Stuka-ontwerp dateert grotendeels uit het begin van de jaren 30 toen men een vast onderstel nog niet als nadeel zag. Toen de oorlog uitbrak, was dit echter duidelijk achterhaald.

Radiator: De koeling werd verzorgd door een radiator in een gepantserde 'badkuip' onder de motor.

Motor:
De Ju 87B werd aangedreven door een 12-cilindervloeistofgekoelde Junkers Jumo 211-motor. Deze had een vermogen van 900 kW bij 2400 tpm voor het opstijgen en een normaal maximaal vermogen van 825 kW op 1500 m

Wapens:
Stuka's waren er om bommen zeer nauwkeurig af te werpen. Met de meeste horizontale bommenwerpers van die tijd mocht men van geluk spreken als de bommen binnen 100 meter van het doel terechtkwamen. Met de Stuka was dit 10 meter.

Duik-technieken

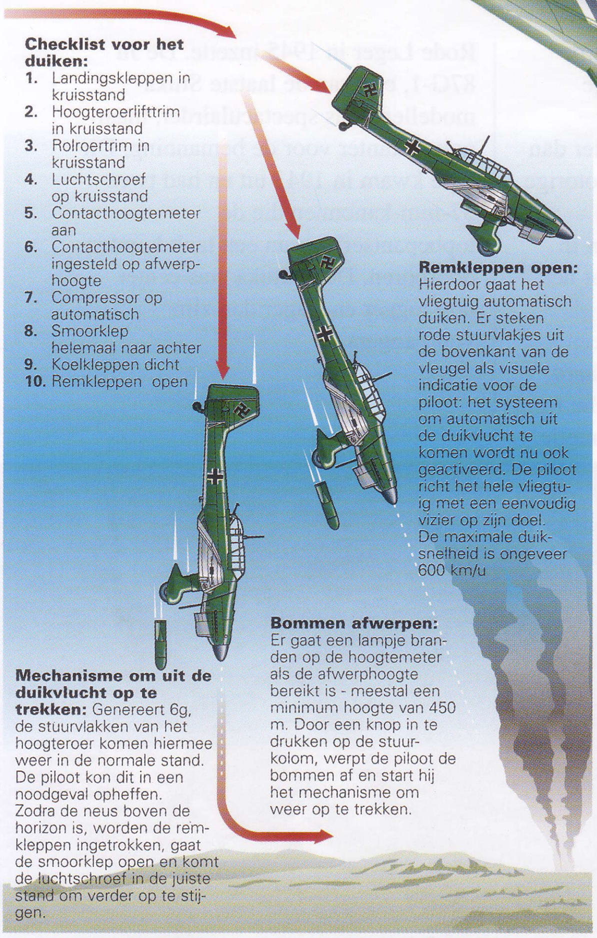

Checklist voor het duiken:

1. Landingskleppen in kruisstand
2. Hoogteroerlifttrim in kruisstand
3. Rolroertrim in kruisstand
4. Luchtschroef op kruisstand
5. Contacthoogtemeter aan
6. Contacthoogtemeter ingesteld op afwerphoogte
7. Compressor op automatisch
8. Smoorklep helemaal naar achter
9. Koelkleppen dicht
10. Remkleppen open

Remkleppen open:
Hierdoor gaat het vliegtuig automatisch duiken. Er steken rode stuurvlakjes uit de bovenkant van de vleugel als visuele indicatie voor de piloot: het systeem om automatisch uit de duikvlucht te komen wordt nu ook geactiveerd. De piloot richt het hele vliegtuig met een eenvoudig vizier op zijn doel. De maximale duiksnelheid is ongeveer 600 km/u

Bommen afwerpen:
Er gaat een lampje branden op de hoogtemeter als de afwerphoogte bereikt is - meestal een minimum hoogte van 450 m. Door een knop in te drukken op de stuurkolom, werpt de piloot de bommen af en start hij het mechanisme om weer op te trekken.

Mechanisme om uit de duikvlucht op te trekken: Genereert 6g, de stuurvlakken van het hoogteroer komen hiermee weer in de normale stand. De piloot kon dit in een noodgeval opheffen. Zodra de neus boven de horizon is, worden de remkleppen ingetrokken, gaat de smoorklep open en komt de luchtschroef in de juiste stand om verder op te stijgen.

HITLERJUGEND

De Hitlerjugend groeide samen met de nazi-partij en werd de belangrijkste organisatie voor Duitse kinderen en tieners.

Rechts:
Een van de typische beelden van de Hitlerjugend is dat van een jongen die trompet speelt tijdens een partijbijeenkomst.

Hieronder:
De jeugddagen tijdens de jaarlijkse partijbijeenkomst in Neurenberg werden altijd zeer goed bezocht. De jeugd was belangrijk voor Hitler en de nazi's. Door leden al op jonge leeftijd te werven, werden ze aanhangers voor het leven

DE Hitler-jugend werd in 1926 opgericht door Kurt Gruber als onderdeel van de SA. Deze ontwikkeling was geheel in lijn met de populariteit van jeugdbewegingen in Europa na de Eerste Wereldoorlog. De organisatie werd tijdens het partijcongres van 1926 officieel door de NSDAP erkend en kreeg van Julius Streicher de naam *Hitlerjugend*, vaak afgekort tot HJ. In 1931 werd de 24-jarige Baldur von Schirach tot leider van de HJ benoemd en in 1933 werden alle andere Duitse jeugdbewegingen opgenomen in de Hitlerjugend. De enige uitzondering werd gevormd door een aantal katholieke groeperingen die pas in 1936 ontbonden werden. In april 1939 werd door middel van een *Jugenddienst-verordnung* het lidmaatschap van de Hitlerjugend verplicht gesteld voor alle Duitse meisjes en jongens. Op het hoogtepunt telde deze beweging meer dan 3,5 miljoen leden.

LID WORDEN VAN DE HJ

In eerste instantie werden jongens en meisjes tussen de 10 en 14 lid van het *Jungvolk* of de *Jungmädel*. Jongens die lid werden van het *Jungvolk*

werden een *Pimpf* genoemd. Ze moesten eerst een toelatingstest afleggen waarbij ze het 'Horst Wessel'-lied moesten zingen en de 50 meter in 12 seconden moesten lopen. De activiteiten van het Jungvolk bestonden o.a. uit tweedaagse trektochten en militaire oefeningen.

Op hun veertiende gingen meisjes naar de *Bund Deutscher Mädel*. Hoewel ze ook trektochten en kampen hielden, lag de nadruk van hun training op werk in de huishouding of op het land. Geschikte 'arische' meisjes uit Nederland, Vlaanderen, Noorwegen en Denemarken mochten ook deelnemen aan deze *landdienst*. Op hun vijftiende werden jongens lid van de eigenlijke HJ. Daar werden ze voorbereid op militaire dienst. Ze leerden hoe ze een auto, een zweefvliegtuig of een kleine boot moesten besturen en ze kregen tactische training en schietoefeningen. Toen de oorlog uitbrak, werden de oudere leden van de HJ ingezet in de brandweer en voor bescherming bij luchtaanvallen, zodat er meer

Onder:
De Bund Deutscher Mädel was het vrouwelijke equivalent van de Hitlerjugend.

Hierboven:
De gekleurde band op de eerste pet van de Hitlerjugend kwam terug in de epauletten en gaf aan bij welke Bann of Oberbann het lid behoorde. Op de gesp van de riem stond het motto van de Hitlerjugend: Blut und Ehre.

Hieronder:
Certificaten die aan het eind van de oorlog aan een lid van de Hitlerjugend zijn uitgereikt. In het midden ligt de eed van trouw aan de Führer, die elk lid van de Hitlerjugend aflegde als hij op 14-jarige leeftijd afscheid nam van het Deutsche Jungvolk.

volwassenen beschikbaar waren voor het leger. Eind september 1939 waren meer dan één miljoen leden van de *Hitlerjugend* betrokken bij de oorlogsactiviteiten. De meeste leiders van de HJ gaven zich op voor actieve dienst - Baldur von Schirach ging bij het elite regiment *Grossdeutschland.*

JONGENS AAN HET FRONT

Vanaf 1943 werd de HJ actief aan het front - voornamelijk om luchtafweergeschut te bemannen, en uiteindelijk kregen 17- en 18-jarigen de gelegenheid in de 12de SS-pantserdivisie *Hitlerjugend* te dienen. Deze divisie vocht fanatiek in Normandië waarbij 60% van de jongens binnen een maand gedood, gewond of vermist raakte. Aan het eind van de oorlog dienden meisjes van de BdM bij de luchtafweer en een aantal van hen bemande het antitankgeschut bij Wenen. Anderen namen deel aan de fanatieke, maar hopeloze poging Berlijn tegen de Russen te verdedigen. De Hitlerjugend speelde nog een prominente rol tijdens het laatste openbare optreden van Hitler. Op 20 april 1945, zijn verjaardag, kwam hij uit de Führerbunker om het IJzeren Kruis uit te reiken aan een groep 14-jarige jongens van de HJ. Daarna ging hij weer onder de grond. Hij zou het daglicht nooit meer zien.

Hierboven:
Militaire training was een belangrijke activiteit bij de HJ. De jongens begonnen er al vroeg mee: dit zijn 11- en 12-jarige pimpfs van het Jungvolk.

Rechts:
Alle onschuld van de Hitlerjugend raakte verloren tijdens de strijd. Aan het eind van de oorlog vochten leden van de HJ aan alle fronten en bemanden ze antiluchtdoel- en antitankgeschut.

Kinderen van het Reich

De HJ en de BdM hadden hun eigen uniformen en onderscheidingstekens. Meisjes droegen korte bruine jasjes, lange zwarte rokken, witte blouses en halsdoeken, witte sokken en zwarte schoenen. Jongens droegen bruine hemden en korte broeken met een zwarte halsdoek en een zwarte riem. Het hakenkruis van de HJ stond in een witte ruit met rode punten aan de onder- en bovenkant. Op armbanden stond het op een witte ruit met een smalle witte streep door het midden van de rode band. De epauletten en het driehoekige insigne op de linkermouw gaven aan uit welke regio de drager kwam. Op het onderste stuk van de mouw zaten onderscheidingstekens die aangaven welke vaardigheden en kwalificaties de drager had. Volwassen leiders droegen een mosterdkleurig tuniek met vier zakken, een zwarte broek en een hoge pet. Het hakenkruis stond ook op het handvat van het grootste bezit van een lid van de HJ: zijn dolk. Op het lemmet stond het motto Blut und Ehre'. Er werden meer dan 20 miljoen van deze dolken gemaakt

Hieronder:
Het uniform van een Hitlerjugend Gebietsführer (regioleider) uit Beieren. De extra gouden rand onder het driehoekige insigne geeft aan dat de eenheid al voor 1933 was opgericht. De twee onderscheidingstekens op de zak zijn het Kruis van Verdienste en een gouden onderscheiding die één keer per jaar werd uitgereikt voor succes in de tienkamp.

Hieronder:
De Hitlerjugend gebruikte twee soorten epauletten. Het eerste model werd gebruikt van 1933 tot 1938 en had een gekleurde rand die aangaf bij welke Bann (eenheid) de drager hoorde. Ook stond de rang aangegeven. Het tweede model (1938-1945) was meestal zwart of donkerblauw en werd gebruikt voor leden van de water-HJ.

Hierboven:
De dolk was een belangrijk symbool voor de Hitlerjugend. Het had een grote symbolische en psychologische betekenis - slechts enkele volwassenen mochten dergelijke wapens dragen. Het was daarom een hele eer dat alle leden van de HJ er ook een kregen.

Hieronder:
De driehoekige emblemen die de leden van de HJ op de rechtermouw droegen, gaven meestal het Obergebiet Nord, Süd, Ost, West of Mitte aan, met daaronder het Gebiet, de lokale regio, binnen dit Obergebiet. Kinderen van Duitse ouders die in het buitenland woonden, werden aangemoedigd zich bij de HJ aan te sluiten. Zij hadden hun eigen emblemen. Het speciale groene embleem met Landjahr werd gedragen door leden van de HJ die een jaar als vrijwilliger op het land gewerkt hadden. De 'S'-rune rechts gaf aan dat de drager lid was van het Deutsche Jungvolk.

PARTIJKLEUREN

De nazi-partij had haar tentakels in alle aspecten van de Duitse maatschappij. Toch zag men maar verrassend weinig partijleden die het uniform van de NSDAP droegen.

Hierboven:
Een bijzonder vrolijke Adolf Hitler stelt Benito Mussolini voor aan een Reichsleiter. De goudbruine uniformen en de met goud afgezette armbanden bezorgden hogere NSDAP-functionarissen de bijnaam 'goudfazanten'.

ALLE LEDEN van de Nationaal-Socialistische Duitse ArbeidersPartij droegen wel iets waardoor ze als nationaal-socialist te herkennen waren: ze hadden allemaal het lidmaatschapsboekje van de partij bij zich. Maar slechts een paar van de miljoenen partijleden droegen het uniform van de nazipartij: de meesten daarvan waren lid van organisaties die onder de NSDAP ressorteerden, zoals de SS, de SA, de RAD of de Hitlerjugend.

De specifieke NSDAP-uniformen mochten alleen maar gedragen worden door de leden van *Das Korps der Politischen Leiter der* NSDAP. Dit was de organisatie van de functionarissen van de nazi-partij, verdeeld over zeven categorieën.

DE STAAT VAN DE FÜHRER

De **Führer** was de hoogste leider. Hij stond bovenaan in de partijhiërarchie. De **Reichsleiter** vormden samen de *Reichsleitung*. Deze mannen stonden ook aan het hoofd van partijafdelingen en gelieerde of ondergeschikte organisaties of van staatsinstanties of ze bekleedden een ministeriële functie. Onder hen kwamen de *Hoheitsträger*. De circa 40 **Gauleiters** hadden elk het bestuur over een *Gau*, een soort van grote provincie. **Kreisleiters** waren de politieke leiders van de districten van een Gau. **Ortsgruppenleiter** waren verantwoordelijk voor diverse dorpen, een stad of een deel van een grotere stad, met zo'n 1500 tot 3000 gezinnen. **Zellenleiter** waren de politieke leiders van een groep van 4 tot 8 woonblokken in een stad of een vergelijkbare groep huizen op het platteland. **Blockleiter** waren de politieke leiders voor groepen van 40 tot 60 gezinnen. Elk van deze *Hoheitsträger* rapporteerde rechtstreeks aan degene die direct boven hem stond in de hiërarchie. De Gauleiters rapporteerden rechtstreeks aan de Führer zelf.

De versierselen van een vaandeldrager van de NSDAP. De pinakel met de adelaar op een hakenkruis bovenaan de foto was gemaakt van dezelfde nikkel-zinklegering waarvan ook munten werden geslagen; de handschoenen waren van het fijnste witte kalfsleer. Het halsstuk was het grootste dat er op uniformen gedragen werd ten tijde van het Derde Rijk. De met gouddraad afgezette draagband van rood fluweel werd waarschijnlijk gebruikt om het vaandel van de 'Alte Garde' te dragen, waarachter elk jaar de 500 leden die het langst bij de partij waren mochten lopen.

Bernadotte, Graaf Folke

Graaf Folke Bernadotte was een afstammeling van een maarschalk van Napoleon die de Zweedse troon had bestegen. Hij ontmoette Himmler op het Zweedse consulaat in Lübeck, waar de Reichsführer de overgave van de Duitse troepen in het westen aan Eisenhower aanbood.

Functionaris van het Zweedse Rode Kruis die aan het eind van de oorlog benaderd werd door Heinrich Himmler met het verzoek als bemiddelaar op te treden tussen Duitsland en de westerse geallieerden. Eerder had Himmler een blijk gegeven van zijn goede wil door gesprekken te voeren over overdracht van de administratie van de concentratiekampen aan het Rode Kruis en over vrijlating van de vrouwelijke gevangenen uit Ravensbrück. Bernadotte werd in september 1948 door joodse extremisten vermoord toen hij in Jeruzalem was om te bemiddelen in het conflict tussen de joden en de arabieren.

Bernhard, Operatie

Operatie Bernhard was een van de vreemdste Duitse plannen tijdens de oorlog. Door grote hoeveelheden Britse ponden en Amerikaanse dollars in omloop te brengen, wilden de Duitsers hoge inflatie veroorzaken waaraan de geallieerde oorlogseconomie kapot zou gaan. Het plan was afkomstig van SS-officier Alfred Helmut Naujocks, een 'intellectuele boef' die al vaker bizarre en vieze operaties had uitgevoerd voor de nazi's. Het valse geld werd door zeer goede vervalsers en grafici gemaakt. De meeste daarvan waren gevangenen uit de concentratiekampen. De nagemaakte biljetten werden veelvuldig vastgepakt, opgevouwen en met potlood willekeurig genummerd om te zorgen dat ze er nog echter uitzagen. Naujocks wist dat de vervalsingen perfect waren toen een biljet van 5 pond door een werknemer van een vestiging van de Bank of England in Zwitserland voor echt werd aangezien. Er waren echter geen goede middelen om de bankbiljetten grootschalig te verspreiden en het plan werd daarom nooit echt uitgevoerd.

Birkenau

Ook bekend als Auschwitz II en Auschwitz-Birkenau. Dit was het grootste van alle vernietigingskampen en het belangrijkste vergassingscentrum op het Auschwitz-complex. Het lag een paar kilometer ten westen van het oorspronkelijke kamp in Auschwitz. Het was ook een van de grootste concentratie- en werkkampen in het Duitse kampsysteem. De bouw begon in 1941 in de bossen van Birkenau, waarna de grootschalige vergassingen in januari 1942 van start gingen. Zyklon-B werd echter in het najaar van 1941 al in Birkenau toegepast voor de massale moord op Russische krijgsgevangenen. Er werden honderden krijgsgevangenen tegelijkertijd om het leven gebracht in twee oude boerderijen die luchtdicht afgesloten werden. Hun lijken werden in open kuilen begraven. Om de 'Endlösung' sneller te kunnen uitvoeren werden er tussen maart en juni 1943 vier grote gaskamers en crematoria gebouwd. Birkenau had zijn eigen rangeerspoor, dat op een normaal spoorwegstation leek. Hier werden de wagons met joden en andere gedeporteerden gelost. Toen de moorden eind 1944 stopten, waren er inmiddels meer dan een miljoen mensen -joden, zigeuners, Russen, Polen en anderen - in het kamp om het leven gebracht.

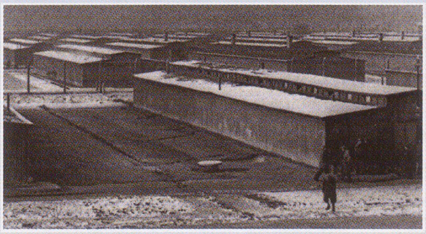

Boven:
De barakken lijken in Birkenau tot aan de horizon te reiken. Op het hoogtepunt telde Auschwitz II maar liefst 80.000 gevangenen, waarvan de meesten zich dood moesten werken.

Boven:
Hongaarse joden komen in de zomer van 1944 in Birkenau aan. Een SS-officier bepaalt wie er mag blijven leven en wie er rechtstreeks naar de gaskamer gaat.

Zie ook De Holocaust
Nummer 1: Auschwitz
Nummer 2: Fabriek van de dood
Zie ook Nazi verschrikkingen
Nummer 3: Dachau

Bismarck, KMS

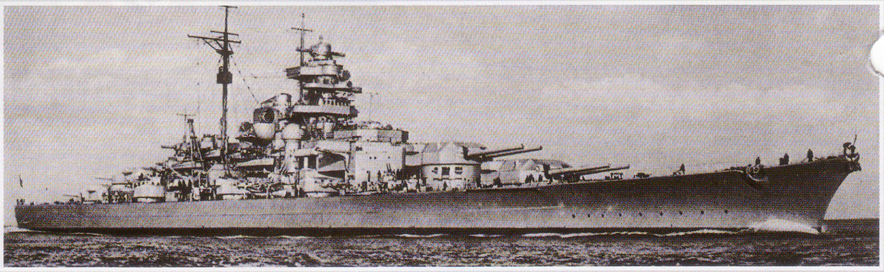

Hierboven:
Het gloednieuwe slagschip Bismarck vaart in de zomer van 1940 uit voor een proefvaart in de Oostzee. Dit krachtige vaartuig was aanzienlijk groter dan de Kriegsmarine in eerste instantie had aangegeven, hoewel het ontwerp grotendeels gebaseerd was op de laatste zware Duitse slagschepen uit de Eerste Wereldoorlog.

De KMS Bismarck zou eigenlijk al in 1936 van stapel moeten lopen als een 35.000-tons slagschip. Het uiteindelijke schip had een waterverplaatsing van meer dan 42.000 ton en zelfs meer dan 50.000 ton bij volledige belasting. Dit grote schip was bewapend met acht 38-cm-kanonnen en vormde een belangrijke bedreiging voor de Britse aanvoer van goederen over de Atlantische Oceaan. Haar enige actie voerde ze uit in mei 1941, toen ze vanuit Noorwegen vertrok in het gezelschap van de zware kruiser Prinz Eugen. De twee Duitse schepen brachten de slagkruiser HMS Hood, de trots van de Royal Navy, tot zinken voor de kust van IJsland, maar de triomf van de Kriegsmarine werd al snel gewroken door de Britten. Door een combinatie van onderschepte berichten, vaardig zeemanschap en geluk slaagde de Britse vloot erin de Bismarck op te sporen en te volgen. Het schip werd eerst lam geslagen door luchtaanvallen, waarna de slagschepen HMS King George V en Rodney het Duitse schip op 27 mei 1941 in een grote vuurzee veranderden. Hoewel men lang gedacht heeft dat de genadeslag gegeven werd door torpedo's van de kruiser HMS Dorsetshire, gaat men er sinds het wrak van de Bismarck in 1989 onderzocht werd vanuit dat de bemanning van het Duitse slagschip het schip zelf tot zinken heeft gebracht.

Zie ook Hitlers Oorlogsapparaat
Nummer 1: Wolfpacks
Nummer 2: De slag op de Rio de la Plata
Nummer 5: Kriegsmarine

Blitzkrieg

De Blitzkrieg of 'bliksemoorlog' was van groot belang voor de Duitse successen tijdens de eerste jaren van de Tweede Wereldoorlog. Deze tactiek was gebaseerd op een infiltratietactiek die kleine Duitse eenheden in het laatste jaar van de Eerste Wereldoorlog toepasten. In plaats van de vijand frontaal aan te vallen waar hij het sterkst was, richten de stoottroepen zich op de zwakkere plekken daarachter. Daarnaast maakten de Duitsers in de Tweede Wereldoorlog dankbaar gebruik van de verhoogde mobiliteit als gevolg van de inwendige verbrandingsmotor en de mogelijkheid wijdverspreide troepenbewegingen via radioverkeer te coördineren. Hoewel het woord Blitzkrieg beelden oproept van massa's tanks die als een onkeerbaar tij over de grenzen uitgestort worden, was de Wehrmacht vaak in de minderheid ten opzichte van de vijand. Het waren vooral de snelheid en de goede troepenbeheersing van de Duitsers die hen in staat stelden door de zwakke plekken in de verdediging van de vijand te prikken en de achterste communicatie-lijnen te verstoren. Hierdoor behaalden ze ongekende successen tijdens de invasie van Polen, Frankrijk en Rusland. Het effect van de Blitzkrieg werd verhoogd door de uitgebreide luchtsteun van de Luftwaffe, en dan met name door de uiterst nauwkeurige aanvallen van de duikbommenwerpers en het verpletterende psychologische effect van het geluid dat de Ju-87 Stukas tijdens hun duikvlucht voortbrachten.

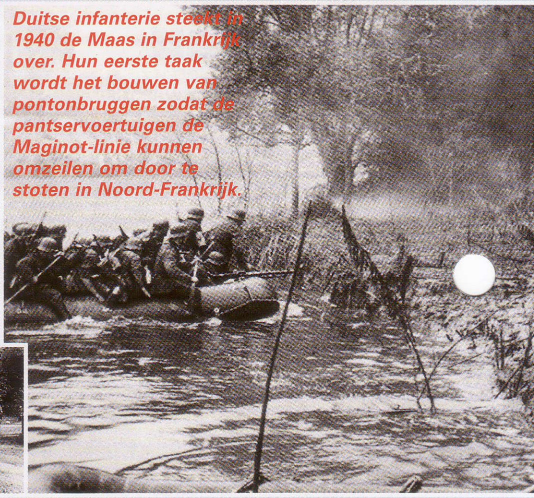

Duitse infanterie steekt in 1940 de Maas in Frankrijk over. Hun eerste taak wordt het bouwen van pontonbruggen zodat de pantservoertuigen de Maginot-linie kunnen omzeilen om door te stoten in Noord-Frankrijk.

Door hun snelheid en tactiek waren de Duitse pantsertroepen ongekend succesvol tijdens de Blitzkrieg

Zie ook Hitlers veldslagen
Nummer 1: Blitzkrieg in Polen
Nummer 4: Doorbraak bij Sedan
Zie ook Hitlers Oorlogsapparaat
Nummer 3: Junkers Ju-87 Stuka

Blomberg, Werner von (1878 - 1946)

Minister van Oorlog en opperbevelhebber van het leger tijdens de eerste jaren van het nazi-regime. Stond bij jongere officieren bekend als de 'rubberen leeuw', vanwege zijn militaire voorkomen en flexibele principes. Nadat Hitler aan de macht was gekomen, nam von Blomberg het voortouw voor de herbewapening van Duitsland.Von Blomberg viel in ongenade bij de nazi's toen Hitler persoonlijk meer invloed wilde op het leger. Hij moest zijn ontslag nemen februari 1938, nadat politieonderzoek (waarschijnlijk op initiatief van Heydrichs SD) had aangetoond dat de tweede vrouw van de generaal, zijn voormalige secretaresse, een bedenkelijk verleden had. Ze had namelijk in pornofilms gespeeld en als prostituee gewerkt. Het ontslag van Von Blomberg paste in de pogingen van de nazi's de Generale Staf te zuiveren van conservatieve elementen. Dit gebeurde vaak op grond van opgeblazen of volledig verzonnen aantijgingen. Hitler werd daarna zelf opperbevelhebber van het leger en kreeg zo veel meer invloed op de militairen. Blomberg stierf in de gevangenis in afwachting van zijn proces in Neurenberg.

Blutfahne

Hitler houdt de Blutfahne vast terwijl hij nazi-vlaggen wijdt in Neurenberg. Jakob Grimminger droeg de vlag tot het eind van de oorlog.

De Blutfahne was een van de vlaggen die gebruikt werden tijdens de mislukte putsch in München in 1923 en was waarschijnlijk het meest vereerde symbool van het Derde Rijk. De vlag werd door Heinrich Trambauer gedragen toen de nazi's in botsing kwamen met de staatspolitie en werd bedekt met het bloed van Andreas Bauriedl, een van de 16 mannen die tijdens de putsch gedood werden.

De vlag werd als een heilige relikwie gezien en werd in 1926 bij de SS in bewaring gegeven. Jakob Grimminger kreeg de eer deze vlag te mogen dragen . Grimminger was een veteraan uit de Eerste Wereldoorlog en had op straat gevochten tegen de communisten. Hij bleef de officiële drager van de Blutfahne totdat deze aan het eind van de oorlog verdween. De Blutfahne werd tijdens alle belangrijke nazi-ceremonies vertoond, waaronder het 'wijden' van de Feldzeichen de vlaggen van nieuwe SS Standarten dat jaarlijks tijdens de partijdagen in Neurenberg plaatsvond.

Bock, Fedor von (1880-1945)

Een fanatieke militair uit de oude school en een van de hoogste generaals in het Duitse leger toen de oorlog uitbrak. Hij voerde het bevel over de Duitse troepen die Oostenrijk bezetten, de noordelijke legergroep in Polen en legergroep B in Nederland, België en Frankrijk.

Hij werd in juli 1940 bevorderd tot veldmaarschalk en kreeg het bevel over de sterke centrale legergroep tijdens de invasie van Rusland. Toen de winter in alle hevigheid losbarstte, werd hij ziek. In 1942 werd hij uit zijn bevel ontheven. Hij kwam om tijdens een luchtaanval in 1945.

Fedor von Bock viel in ongenade bij de Führer tijdens de zomercampagne in Rusland in 1942. Hij heeft wellicht contact gehad met de samenzweerders tegen Hitler die de bom plaatsten in juli 1944. Velen daarvan hadden namelijk onder hem gediend in Rusland.

Bonhoeffer, Dietrich (1906-1945)

Evangelisch pastor, theoloog en schrijver die voor de oorlog pogingen leidde om de kerk te vrijwaren van de invloed van de nazi's. Verzette zich actief tegen Hitler en hielp joden naar Zwitserland te vluchten. In 1942 had hij contacten met de geallieerden in Zweden, waar hij hulp zocht voor de Duitse oppositiebeweging. Hij werd in 1943 door de Gestapo gearresteerd en naar een concentratiekamp gestuurd waar hij uiteindelijk door de SS geëxecuteerd werd.

Bormann, Martin (1900-1945)

Magda Goebbels noemde Bormann een 'overseksete pad'. Hij benutte zijn positie naast Hitler om een van de machtigste mannen van het Derde Rijk te worden.

Een van de meest sinistere figuren die zich opwerkte in de nazi-partij. Bormann werd Hitlers privé-secretaris nadat Rudolf Hess in mei 1941 naar Groot-Brittannië vluchtte. Hij kon veel invloed uitoefenen door op Hitlers zwaktes in te spelen en doordat hij bepaalde wie er tot de Führer werd toegelaten. Hij bleef tot het laatste moment in de Führerbunker waar hij volhardde in zijn oude vete met Goebbels. Hij zorgde ervoor dat de Führer van het 'verraad' van de afwezige Goering en Himmler hoorde. Bormann was getuige bij Hitlers huwelijk en testament. Na de zelfmoord van de Führer wist hij te ontsnappen tijdens de chaos toen de Russen Berlijn innamen. Er werd verteld dat hij naar Zuid-Amerika gevlucht was, totdat een skelet dat in 1972 op een bouwterrein in Berlijn gevonden werd, geïdentificeerd werd als dat van Bormann. De kapotte gifcapsule tussen de tanden wees erop dat dit geen gewone botten waren: ze lagen vlakbij de plek waar Bormann het laatst in leven was gezien en ze kwamen overeen met zijn fysieke kenmerken. In 1998 werd dit bevestigd door DNA van de stoffelijke resten te vergelijken met DNA van Bormanns kinderen.

Brauchitsch, Walther von (1881-1948)

Walther von Brauchitsch kwam uit een lange traditie van beroepssoldaten. In 1938 volgde hij Generaal Wernher von Fritsch op als opperbevelhebber van het leger. Von Brauchitsch was geen sterke persoonlijkheid en schikte zich naar Hitlers wensen. Hoewel hij na de succesvolle campagne in Frankrijk bevorderd werd tot veldmaarschalk, was hij het niet eens met Hitlers plan voor een breed front in Rusland. Zelf voelde hij meer voor een rechtstreekse opmars naar Moskou. Hij won het echter niet van Hitler en toen hij in 1941 hartproblemen kreeg, mocht hij aftreden. Hij werd niet vervangen, maar Hitler nam zelf de verantwoording als hoofd van het Duitse leger op zich. Von Brauchitsch stierf na de oorlog in voorarrest aan een hartaanval.

Von Brauchitsch was een capabele beroepssoldaat. Hij bereikte de hoogste positie in het leger, maar in tegenstelling tot zijn voorgangers was hij niet sterk genoeg om zich effectief te verzetten tegen Hitler.

Braun, Eva (1912 -1945)

Gedurende twaalf jaar Hitlers maîtresse en één dag zijn vrouw, voordat ze samen zelfmoord pleegden in de bunker in Berlijn. Eva Braun leerde Hitler in München kennen terwijl hij nog iets had met zijn nichtje Geli en zij nog werkte voor Heinrich Hoffmann, de persoonlijke fotograaf van de Führer. Hitler vertoonde zich nooit met haar, omdat hij vreesde dat dit zijn aantrekkingskracht op Duitse vrouwen zou aantasten. Ze was nooit betrokken bij politieke zaken en bleef uit de schijnwerpers. Ze leefde een teruggetrokken leven in Berchtesgaden, waar ze zich vermaakte met haar grootste hobby's zwemmen, skiën en turnen.

Slechts weinig Duitsers wisten van Eva Brauns bestaan. Ze had Hitler in 1929 ontmoet en trok in 1931 bij hem in na de dood van Geli Raubal.

Braun, Wernher Freiherr von (1912 - 1977)

Duits raketdeskundige. Hij werd in Pruisen geboren waar hij aan het Charlottenberg Instituut studeerde. Op zijn twintigste werd hij door het Duitse leger ingehuurd voor onderzoek naar raketontwerpen. In 1937 werd hij technisch directeur van het Duitse militaire raketcentrum in Peenemünde. Von Braun was de sturende kracht achter de A4- of V2-raket, de eerste operationele geleide raket ter wereld. Ondanks beschuldigingen van betrokkenheid bij slavenarbeid voor de bouw van zijn raketten, verhuisde hij na de oorlog naar de VS waar hij een belangrijke rol speelde in het ruimtevaartprogramma.

Wernher von Braun (rechts) wordt in Duitsland verwelkomd door Franz Josef Strauss. Inmiddels - in 1959 - waren alle smetten uit de oorlog verbleekt door het werk dat hij gedaan had voor het Amerikaanse ruimtevaartprogramma.

Braunes Haus

In het begin kwamen de leden van de nazi-partij in bierkelders in München bijeen. In 1920 openden ze een klein hoofdkantoor bij Sternacker-Brau in München. De enorme groei van de nazi-beweging zorgde ervoor dat de partij een nieuw onderkomen nodig had. Vanaf 1931 was het hoofdkwartier van de NSDAP-leiding gevestigd in het Braunes Haus (het Bruine Huis). Deze voormalige patriciërswoning was gevestigd aan Briennerstrasse 45 in München. Ondanks de economische recessie (en enige tegenstand tegen dergelijke extravagantie binnen de NSDAP) kon Hitler gemakkelijk het geld bij elkaar brengen voor de kostbare verbouwing tot kantoorpand. Het werk werd uitgevoerd onder leiding van Professor Paul Ludwig Troost, Hitlers favoriete architect.

Rechts:
Het Braunes Haus, gelegen in een dure wijk in München was een verbouwd herenhuis. Het leek in niets meer op de kleine, vervallen ruimtes in bierkelders die tot 1931 gebruikt waren als kantoor voor de NSDAP.